

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Koč

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poština predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska Tiskarna «Slovenska produkcija» v Ljubljani.

OD TEDNA DO TEDNA

Ko je nedavno mali obrtnik iz kairskega predmestja Mahmud Abdel Latif po naročilu vodstva stranke »Muslimanskih bratov« na mitingu v Kairu osamostalno ustrelil na predsednika egiptovske vlade Naserja, si je malokdo predstavljal, kakšne posledice bodo imele atentatorjevi strelci.

Latif je osemkrat ustrelil in vseh osemkrat zgrešil. Polkovnik Naser je ostal živ. Kljubček dogodkov se je začel odvijati. Latif je zaprl. Potlej so se začele vrstiti aretacije: petsto voditeljev »Muslimanskih bratov« so poslali za zapore, med njimi njihovega vrhovnega poglavarja El Hodejbiha ter oba voditelja terorističnih oddelkov te organizacije za Egipt in za kairsko področje.

Preiskava je pokazala prese- netljive stvari. »Muslimanski bratje« so hoteli ubiti ne samo Naserja, temveč vse žlane Revolucionarne sveta, razen tega pa še zapreti 150 častnikov, ki so desna roka Revolucionarne sveta in Naserjeve vlade.

Na državni udar so se dobro pripravili: dva milijona simpatizerjev so imeli, od tega pol milijona organiziranih članov, na razpolago so imeli okrog 25 milijonov dolarjev, skladišče orožja, zaupnike v vojski...

Toda Naser ni opravi pred dvema letoma samo s Farukom in njegovo kilko, znal je stopiti na prste tudi »Muslimanskim bratom«. Zaroto so zatrli. Mnogi niso podprli verskih fanatikov iz vrst »Muslimanskih bratov« ampak Revolucionarni svet, Naserja in njegove. O tem pričča zlasti izjava egiptovskih sindikatov, ki so decela podprli vlade ukrepe.

Ob zaključku obračuna so strmoglavili tudi predsednika republike generala Nagiba. Dokazali so mu, da je ne samo pred leti zagovarjal dejavnost »Muslimanskih bratov«, temveč je bil tudi zdej povezan z njimi in soglasal z njihovimi naporovanjem anglo-egiptovskega sporazuma o Sueskem prekopu, ki ga je sklenila Naserjeva vlada.

Spričo vsega tega je treba poudariti: Naser je nedvomno najnaprednejši državnik, kar jih je bilo v zadnjih desetletjih na krmilu egiptovske države. Glede Suezja je dosegel pomembno zmago. Prvi je bil, ki je začel deliti kmetom velepovestno zemljo. Toda to so šele začetki. Da pa bi Egipt napredoval, mora dokončno likvidirati zaroto verskega fanatizma. Tega pa ne bo mogoče storiti, če ne bo rešil malega egiptovskega človeka skrajne bede, v kateri živi. Za to pomeni Naserjev udarec po »Muslimanskih bratih« vendarle samo konec začetka egiptovske revolucije.

Preteklo soboto je SZ poslala noto 23 evropskim državam. V njej je predlagala, naj bi se 29. novembra v Moskvi ali Parizu sestali predstavniki vseh teh držav, pa tudi ZDA in Kitajske. Na konferenci bi razpravljali o ustanovitvi sistema evropske kolektivne varnosti.

Na Zahodu je sodba o tej noti skoraj soglasno takšna: njen cilj je, preprečiti podrtitev pariških in londonskih sporazumov, ki jih je podpisalo devet držav. V bistvu gre pri tem za proglastitev suverenosti Zahodne Nemčije, za njeno oborožitev in vključitev v Zahodno evropsko zvezo, oziroma Atlantski pakt. Zato sodijo na Zahodu, da je treba najprej počakati, da parlament odobri te sporazume, potlej pa bi se morebiti dalo s SZ meniti o splošni evropski konferenci, pred pa ne.

Le nemški socialisti demokrati so drugačni misli. Ti sodijo, da bi konferenca o evropski varnosti, kakršno predlaga SZ, olajšala združitev Nemčije, čeprav poudarjajo, da ima Moskva seveda pri tem svoje račune, ko zahteva to združitev, zahodne države pa spet svoje.

Pred prvim občinskim praznikom v Metliki

Spored prireditev:

- 20. nov. ob 20. uri nastop pevskega zbora »Svoboda« iz Kamnika
 - 21. nov. ob 20. uri koncert metliške godbe
 - 23. nov. ob 19.30 uri kino-predstava
 - 24. nov. ob 19.30 uri kino-predstava
 - 25. nov. ob 15. uri na Suhorju svečano zborovanje in odkritje plošče padlim borcem
 - ob 20. uri v Metliki telovadna akademija
 - 26. nov. ob 6. uri budnica
 - ob 9. uri svečana seja LOMO Metlika
 - ob 10. uri zborovanje in odkritje spominskih plošč in spomenika »Belokranjskega borca« na trgu v Metliki
 - ob 20. uri Filmžar: »Veriga« (KUD »Janez Marentič«)
- Ves teden je odprt Belokranjski muzej in Razstava partizansko fotografije.

Prve priprave za formiranje komun v novomeškem okraju

Pri okrajnem odboru SZDL Novo mesto je bil pred kratkim imenovan posebni odbor, ki bo začel zbirati posebne podatke za osnivanje komun v okraju. Tudi v kočevskem in črnomeljskem okraju veliko razpravljajo o komunah ter o konkretnih predlogih za njihovo število, o teritorialnem obsegu posamezne komune in drugem. Vse kaže, da bomo imeli tudi na Dolenjskem komune zelo verjetno že prihodnje leto.

O komunah se pri nas že nekaj časa obširno razpravlja, v posameznih okrajih z močnejšim gospodarstvom pa so jih že začeli oblikovati. O pomenu komun v naši današnji stvarnosti, ki narekuje nastanek komun, smo mi že veliko pisali in posredovali bralcem osnovne misli naših vodilnih ljudi o komunah. Vendar razprave na nekaterih sestankih in konferencah kažejo, da ljudem le še ni povsem jasno, zakaj gre. Seveda so se pojavili pri tem tudi stari »preizkušeni« mojstri potvorb, ki tolažijo, da samo besede komun, tako kot ustreza njihovim ciljem. Besede komun so gladko raztegnili na komunizem in s tem, češ sedaj pa gremo v komunizem, begajo nevedne ljudi prav tako, kot so jih v času, ko smo začeli graditi združene domove iz govoricami, da bomo imeli v njih skupne kotle za hrano in celo skupne postelje. O vrednosti takih izmišljotin, pa tudi drugih, so se naši ljudje lahko temeljito prepričali, da so brez vsake cene, toda s točno določenim ciljem njihovih

avtorjev. Tako je tudi s takim tolaženjem komun.

Beseda komun ni nič drugega, kot z drugo besedo občina, v organizacijskem smislu pa pomeni določeno, zaokroženo gospodarsko samoupravno enoto. Prav zato ni mogoče nikjer naprej določiti, koliko prebivalcev bo štela bodoča komun in kako velik obseg bo imela, ker je na koncu konca združenje občin v komunah le stvar hotenja prebivalcev teh občin, da si hočejo ustvariti skupno komun.

Mi pri nas ves čas govorimo o decentralizaciji državne uprave in odmiranju države kot posebnega organa upravljanja ter postopnem prenašanju upravnih poslov na vedno širši krog državljanov. To decentralizacijo mi tudi že več let izvajamo, spredno z razvojem našega gospodarstva. Ta gospodarski razvoj in dosežena stopnja v graditvi socializma, narekujejo ustanovitev komun kot nadaljnji krepak korak na poti prenašanja upravnih poslov neposredno na državljan, kajti sedanje oblike družbene uprave postajajo ovira hitrejšega razvoja pri nas.

Komune bodo nadomestile sedanje občine, zveze komun pa sedanje okraje. Seveda bodo tako komun kot zveze komun po teritorialnem obsegu znatno večje kot so dosedanja občine in okraji. Prav tako bo njihova vloga v družbenem upravljanju mnogo širša. In ravno v tem je tudi njihov smisel in pomen. Komunna bo samostojna upravna enotica, ki bo reševala vsa gospodarska, kulturno pro-

svetna, zdravstveno socialna in druga vprašanja določene področja povsem samostojno, zvezna komunna pa bo reševala le tista skupna vprašanja, ki jih ne more rešiti posamezna komun (N. pr. večje bolnišnice ali bolnišnice sploh, bodo morale biti pod upravo zveze komun, ker vsaka komunna ne bo mogla imeti svoje bolnišnice.) Jasno, da se tu postavlja vprašanje ekonomske moči posamezne komune. Prav to vprašanje je bilo vzrok prvotnega predloga, naj bi najprej ustanovili komunne v takih središčih, ki imajo dovolj močno gospodarsko podlago. Ker pa bi to pomenilo dvojni sistem državne uprave v republiki, je bil ta prvotni predlog zavrnjen. Na temo tega je sedaj na osnovi širokih razprav sklenjeno, da je treba osnovati komunne hkrati v celi Sloveniji. Ta zaključek je tudi vzrok, da smo začeli na Dolenjskem resneje razpravljati o komunah in se pripravljati nanje. Vprašanje pasivnosti posameznih komun se bo verjetno reševalo tako, da bo zveza komun razpolagala z določnim odstotkom dohodkov komun za uravnoteženje proračuna gospodarsko pasivnih.

Se eno vprašanje je, ki naše nevedne ljudi bega, in to je sedež komun, ki za mnoge gotovo bolj oddaljen kot je bil sedež občin. Toda, ta strah je brez osnove. Vsaka komunna bo imela na sedežih sedanjih občin, ali pa v večjih krajih (kje bodo, je skrb samih prebivalcev) svoje izpostave ali manjše urade; tu bodo državljanji lahko opravili vse tiste manjše posle, ki so jih sedaj opravili na občini.

Sodeč po dosedanjih razgovorih, predlogih in razpravah, bodo na območju novomeškega okraja verjetno štiri komunne. Skočevska in šentjernejska dolina ena komunna, druga bi obsegala v glavnem bivši okraj Trzinje, tretja področje Suhe krajine in Dolenjskih Toplic, četrta pa območje Novega mesta z okolico ter podgorjanskim sektorjem.

Taka razdelitev je sedaj le še najbolj verjetna domneva, končno razmejitve bo dala razprava s prebivalci in raznimi gospodarskimi, kulturnimi, prometnimi in drugimi pokazatelji, ki jih sedaj zbira posebna komisija. Dolžnost vseh je, da ji pri tej navedje zapleteni in odgovorni nalogi pomagamo.

Dolenjska je dobila farmacevtski laboratorij

Prejšnji teden je Dolenjska dobila novo podjetje — v Novem mestu so izročili slogovalno imenovanu farmacevtski laboratorij »Krkas«, prvi v Sloveniji in četrto tovrstno podjetje v državi.

Moderni obrat, ki je velika pridobitev za Dolenjsko, so si ob začetku redne proizvodnje zdravil ogledali zastopniki ljudske oblasti, političnih organizacij ter zastopniki sorodnih podjetij v državi, tako sekretar okrajnega komiteja Franc Pir-

kočič, predsednik OLO Viktor Zupančič, direktor Kemofarmacije v Ljubljani magister Rupert, direktor »Medikea« iz Zagrebca tov. Supilo, direktor »Zrbolekas« iz Beograda magister Tomič in drugi.

Novo podjetje je nastalo v zelo kratkem času; po izjavi strokovnjakov je najmoderneje opremljeno, brezhibno urejeno v prav vsakem oziru. Farmacevtski laboratorij »Krkas« bo izdeloval več vrst zdravil, že sedaj, na začetku, jih izdeluje 20 vrst. S prvo pošiljko zdravil, ki so jo poslali na trg, so čele nekaterim zdravilom znižali za 10 odstotkov. Kolektiv si bo prizadeval, da bodo zdravila »Krkas« čim bolj kvalitetna in čim cenejša.

Ta laboratorij je vsakokrat uspešen začetek za industrijski razvoj tovarne zdravil v Novem mestu. Za njegov nastanek in ureditev ima največ zasluga magister farmacije Boris Andrijaščič, predsednik mestne občine Novo mesto.

Vreme

za čas od 29. do 28. nov. Do konca tega tedna suho, lepo vreme. V jasnih nočeh mraz. V prihodnem tednu nestalno s padavinami. Sneg do nižin, zlasti okrog 27. novembra.

Na državni praznik 29. novembra bo izročen svojemu imenu eden najlepših dijaških domov v Sloveniji — Dijaški dom Borisa Kidriča v Črnomlju

Ob 50 letnici arhitekta Marjana Mušiča

16. novembra 1954 je dopolnil petdeset let naš novomeški rojak arhitekt Marjan Mušič. Vsak Novomeščan pozna visokorastlega moža, ki pogosto obiskuje novomeška gradbišča, ali pa ob mehki luči večernega neba hodi po novomeških ulicah in z ostrim očesom arhitekta in toplim žarom umetnika v mislih luči zanemarljive in iznakažene, pa čeprav še tako skromne lepote stavbnih gmot, hiš ali celo ulic našega mesta. Arhitekta Mušiča poznajo delavci in zidarji, poznajo ga gradbeniki, ki delajo po njegovih načrtih in navodilih. Prav posebno pa ga poznajo in cenijo vsi, ki jim je skrb za napredek in lepoto našega mesta ne samo uradna dolžnost, ampak tudi zadeva srca. Saj najdejo vedno in ob vsakem času pri našem rojaku vso iskreno in vestransko pomoč pri reševanju mnogih ne ravno lahkih regulacijskih in urbanističnih problemov našega mesta. Zato je prav, da se ga naše mesto ob njegovem življenjskem prazniku spomni in mu iskreno čestita.

Rojen je bil Marjan Mušič v Kandiji in je vso svojo mladost preživel ob Krki, sredi dolenjske pokrajine. Po končani gimnaziji se je pri mojstru Plečniku posvetil študiju arhitekture in po diplomu delal kot arhitekt med drugim tudi v Splitu, Mariboru in Ljubljani. Po osvojitvi je bil kmalu poklican na vseučiliško stolico fakultete za arhitekturo v Ljubljani. V teh nekaj skopih potezah znanje življenjske poti arhitekta Mušiča pa je skrito toliko dela in ljubezni, borb in uspehov, da jih v takem prigodnem članku, katerega raj nam jubiliant ne šteje v zlo, ni mogoče zajeti.

Kdor bi podrobneje motril delo Marjana Mušiča, bi brez dvoma dognal, da je v srčiki njegovih snovanj, v jedru njegovega dela globoko neke večerane ljubezni do mesta in okolja, v katerem se je rodil in dorasčal, v katerem so izzvenele prve sanje mladega fanta, za lepoto močno zavzete fanta. Daleč od vsakdanjega lokalpatriotizma je njegova zavzetost za rodno mesto, vsa podobna mladi ljubezni, ki nikoli ne onemli.

Prvič je naš petdesetletnik opozoril nase v Novem mestu v letih po prvi svetovni vojni. Na kolskih klopah naše gimnazije smo se takrat srečevali mladi gimnazijci le z nekaj let starejšimi tovariši, ki so jih še ostro zresili težki meseci in leta, preživeti v vseh grozotah strelskih jarkov. V pomladi 1919 so se vračali za daljši ali krajši čas tudi oni, ki jih je vojna matura že iztrgala srednji šoli. Razumljivo, da se takrat vrel v vseh teh mladih glavah. Bil je to čas Mirana Jarca, Antona Podbevška, Božidarja Jakca in drugih. V Novem mestu, kjer

so bile še vedno žive literarne tradicije od Ketteja in Puglja, pa preko Cvelbarja, Turka in Gorenjka do Mirana Jarca, se je razbohotilo sicer kratkoročno, pa tako intenzivno ukvarjanje z vsemi možnimi teoretskimi vprašanji, kot morda nikdar dotlej. Osnova, jedro in žarišče vsega pa so bila vprašanja estetike, lepote, literarnega dela in umetniškega, slikarskega in kiparskega snovanja. Ne prej ne slej ni Novo mesto živelo v takim tempu. Stara, umirjena in cvikarsko razpoložena ali v nekako umišljeno patricijsko tugo zapeta meščanska družba kar do sapa ni mogla. Na čitalniškem društvu se je vrstila igra za igro, v njih pa so nastopali med drugimi Janes Cesar, Markič, Pirnat itd. Igram so sledili literarni in

recitacijski, glasbeni in pevski večeri. Višek vsega pa je pomenila vrsta prireditev ob otvoritvi prve umetniške razstave v letu 1920. Razumljivo, da je ves ta opoj zajel tudi gimnazijsko mladino. Takrat so se poleg že znanega Mirana Jarca pojavljala imena Zdenka Skalickega, Vladimira Premruja in drugih. Slavko Grum je kljub odhodu iz mesta bil še vedno povezan s tem rodnom. Na umetniški razstavi pa se je poleg Božidarja Jakca in Jožeta Cvelbarja predstavljali tudi mladi rod. In med njimi Marjan Mušič. Ne trdim preveč z ugotovitvijo, da so prav ta leta bila odločilna za ves njegov nadaljnji razvoj. Mlademu iskalcu lepote se v zrelih letih harmonično pridružuje tudi njen tvorec. Čeprav slikarsko platno ni več glavno področje njegovega ustvarjanja, je vendar tudi tej svoji ljubezni ostal zvest, kar očituje tudi vse njegovo delo arhitekta — umetnika.

Ni tu mesto za strokovni razbor dela, ki ga naš jubiliant opravlja bodisi kot profesor na fakulteti za arhitekturo bodisi kot snovatelj mnogih načrtov za naša mesta od Zadra do Celja. To je posej bolj poklicanega peresa. Poudariti pa je treba ob tej priložnosti njegovo delo za rodno mesto.

V prvih letih po osvoboditvi se je zdelo, da bo Novo mesto še dolgo ostalo v vsej zane-marjenosti in razbitosti v katero je pahnilo večkratno bombardiranje sovraženih letalskih sil v času osvobodilne boje. Ko pa je postalo važno vprašanje ureditve zvezne ceste, ki vodi skozi središnje mesto in za tem nujno

tudi vprašanje obnove in ureditve mesta sploh, je prišel čas za poseg arhitekta Mušiča v oblikovanje zunanjega lica središča Dolenjske. Vrača se v svoje rodno mesto z vsemi bogatimi izkušnjami in dragocenim znanjem, ki ga je še izostrila in obogatila vrsta študijskih potovanj v inozemstvo. Z očesom umetnika je vpiljal vase lepote stvaritve starih mojstrov, z razumom znanstvenika je analiziral njih delo in tako ustvarjal tisto svojo notranjo silo, ki s pravim občutjem in sigurno roko pristopa tudi k najbolj delikatnim problemom urejanja mesta, danega okolja ali arhitekturne gmote tako, da jim ostane ves historični in lepotni smajaj ali ga znova oživi, obenem pa ga prilagodi zahtevam sodobnosti.

Prvo Mušičevo delo v Novem mestu po osvoboditvi je bila ureditev fasade nekdanje Fichtenauove hiše na Glavnem trgu, kateri je vrnil nekdanjo monumentalnost stare meščanske hiše. V raznoolikem nmenju o rešitvi ožine na Vratih je z resnično prefinjenim čutom ustvaril okolje, ki je do danes nedvomno najlepši mestni predel in je s plastično dopolnilujo spomenikov in spominskih plošč ves poseben spominu na osvobodilni boj našega naroda. Staro in zanemarjeno poslopje nekdanje Križatiče je po njegovih zasnovah postalo dostojen dom Dolenjskega muzeja in predstavlja obenem vzorec pravilne spomeniškovarstvene obnove skoraj 400 let stare stavbe. Študijska knjižnica more le arhitektu Mušiču delati hvalo za ureditev njegovega poslopja na Vratih, ki je eno med pomembnimi reprezentativnimi stavbami mesta. In prav za petdesetletnico se dovršuje dela na dosednji naši največji stavbi, grajeni oziroma obnovljeni po njegovih načrtih. Na Glavnem trgu je vstal iz razvalin nekdanji stari in kasneje večkrat prezidani Stiški dvorec, poleg njega pa poslopje Narodne banke, delo njegovega prijatelja arhitekta Treznja.

Tako kot te vidne stavbe v našem mestu pa je važno in pomembno tudi delo, ki ga v svojem ateleju opravlja s področnim študijem in pripravljanjem načrtov za ureditev celotnega historičnega dela Novega mesta, in ki ga ho mogoče postopoma izvesti šele v vrsti prihodnjih let.

Arhitekt Mušič je obenem glavni svetovalec pri vseh naših spomeniškovarstvenih problemih hodisi na Dolenjskem, kot pri Zahodu za spomeniško varstvo v Ljubljani.

Drugi Marjan! Ne zamoli mi teh nekaj vrstic, ki še daleč ne zajemajo vsega, kar bi s Tvojim delom v zvezi bilo treba povedati. So le bolj prijazne reminiscence. Saj veš, kako se, če srečaš prijatelja iz mladih dni, na mu čestitaš k petdesetemu rojstnemu dnevu. Tako je, kot da bi se zavrli v tolmun, v katerem žari še vsa blečkana mladost let, nad njima na se že nosi otočni krik isenjskih ptic. Pa ne takih znakov, prijatelj! Da bi še daleč bil ohranjen ves Tvoj mladi žar in vsa velika močnost Tvojih zrelih let, tudi v korist našega mesta. Ti voščimo vsi Tvoji prijatelji.

Kako bomo dvignili naše vinogradništvo

Naši vinogradniki bodo gotovo veselili novice, da dobimo v prihodnjih mesecih Zakon o pospeševanju vinogradništva. Zakon bo dal osnovne smernice za obnovo in uspešni razvoj te izredno važne panoge našega kmetijskega gospodarstva, hkrati pa bo tudi zajemal izdatno pomoč naše družbene skupnosti za razvoj vinogradništva. Z ozirom na ta zakon in pa z ozirom na grenke skušnje naše vinogradniške prakse, posebno v zadnjih desetih letih, bi rad dal našim vinogradnikom vsaj nekaj osnovnih načel za napredno vinogradniško proizvodnjo.

Za vinograd izbiraj samo taka zemljišča, ki imajo vinogradniške legle!

Rajonizacija vinogradniških površin, katero bomo začeli izvajati prihodnje leto, bo točno določila predele in parcele, ki pridejo v poštev za vinograde. Druga zemljišča se ne bodo smela uporabljati za sajenje z vinske trto. Na ta način se bo zaščitila in zagotovila kvaliteta proizvodnje, hkrati pa bo za jamčen obstanek tistemu delu našega prebivalstva, ki živi na takih terenih, kjer edino in najbolj uspeva vinska trta.

Pri napravi novega vinograda upoštevaj samo take sorte in podlage, ki so s Trsnim izborom za LRS predpisane za tvoj okoliš!

V naših starih in opešanih vinogradih imamo mešanico najrazličnejših sort, zato tudi kvaliteta ne more ustrezati. Novi Trsn izbor določa za področje Dolenjske naslednje sorte:

Krško-gorjanski okoliš s Posavjem:

a) Glavne sorte (80%): Zametna črnina ali kavčina, modra frankinja in rdeča kraljevina.

b) Postranske sorte (20%): laški rizling, rizvanec in sorte za zobjanje (2%).

Novomeško-mokronoški okoliš:

a) Glavne sorte (80%): Zametna črnina ali kavčina, modra frankinja in rdeča kraljevina.

b) Postranske sorte (20%): modra portugalka, laški rizling, rizvanec in sorte za zobjanje (2%).

Belokranjski okoliš:

a) Glavne sorte (dve tretjini): Zametna črnina ali kavčina, modra frankinja in modra portugalka. Ena tretjina pa belih: laški rizling, zeleni silvanec in rdeča kraljevina. Tudi tu obsegajo glavne sorte 80%.

b) Postranske sorte (20%): modri burgundec, rizvanec in sorte za zobjanje (5%).

Krško-gorjanski okoliš s Posavjem ter Novomeško-mokronoški okoliš sta po Trsnem izboru določena za pridelovanje cvička, belokranjski okoliš pa za črnino. Metliška črnina in dolenjski cviček morata dobiti

spot svoj zasluženi sloves med slovenskimi vini. Tudi projekti novi kleti v Metliki in pod Trško goro imata ta namen.

Od ameriških podlag pridejo za ustrežajoče tipe zemljišč v poštev: Ripartija portalis, Kober, Teleki, Goethe in Monticola.

Za saditev vinograda uporabljaj izključno prvovredne cepelke!

Prvovredna cepelka mora imeti dobro zaraščeno cepleno mesto, dobro razvite korenine in primerno dolgo in dozorele rožge. Iz prakse dobro vemo, kako se masbuje slab material. V bodoče bomo v trgih moral vzgajati selekcionirane cepelke to se pravi, da morajo cepilci potekati od zanesljivih, rodnih in zdravih trsov. Vinogradi, ki so posejani s selekcioniranimi cepelkami dajo do 30% večji pridelek.

Posveti vso pozornost pravilnemu sajenju cepelk!

Sajenje moramo pravočasno opraviti in paziti, da sadimo cepelke v pravilno globino. Predhodno moramo seveda dobro pripraviti zemljo. Sveži gnoj ne uporabljamo, temveč le dobro dozoreli kompost. Za pripravo komposta uporabimo in izkoristimo prav vse material, ki ga imamo v bližini vinograda ali drugod. Pripravi komposta moramo v bodoče posvetiti mnogo več pozornosti, ker je to izredno važno gnojilo in nadomestek hlevskega gnoja, katerega nam navadno vedno primanjkuje.

Izogibaj se pregostega sajenja!

Pridelek grozdja v vinogradu ne zavisi od števila trt, temveč od tega, koliko ima trta na razpolago hranljivih snovi v zemlji. V bodoče bomo vsekakor morali jemati širše razdalje, ker predvidevamo, da bomo morali zaradi pomanjkanja proizvodnih stroškov začeti že ne s strojnimi pa vsaj z vprežnim obdelovanjem naših vinogradov. Vinogradniki dobro vedo, koliko snovi in koliko stroškov požre ročna obdelava. Pri obnovi vinograda, ki nam mora roditi, če ga tudi mi negujemo, par desetletij, bomo seveda mislili na to.

Tudi zadostnemu gnojenju v vinogradu posveti vso skrb!

Naši vinogradi so večinoma mačehovski pogojeni, ker ne pridemo dovolj gnoja, ali vsaj ne dovolj dobrega gnoja. Zivljenje obstoječih vinogradov in pridelek zavisi v prvi vrsti od zadostnega gnojenja.

Zaradi tega so že marsikje začeli s takozvanim zelenim gnojenjem; kako se na ta način gnoji, smo v Dolenjskem listu že obširno pisali. Zeleno gnojenje z dodatkom umetnih gnojil lahko popolnoma nadomesti hlevski gnoj.

Pravočasno in pravilno zaščititi trto proti boleznim in škodljivcem!

Prav dobro vemo, da nam ves trud in znoj prav malo koristi, če ne opravimo pravočasno in pravilno škropljenja proti porenosni ali palezu. Upoštevajmo napovedi antiparenosne službe o datumih škropljenja, ker na ta način lahko z manjšimi izdatki učinkovito zaščitimo naš vinograd! Leto za letom pisemo in govorimo, kako se mora pripraviti škropivo in kako se pravilno škropi, kljub temu pa na terenu vedno znova naletimo na napake, ki so za poedince večkrat usodne. Sicer opazimo, resnici na ljubo povedano, v tem oziru že lep napredek, vendar imamo še precej vinogradnikov, ki se trdovratno držijo starih metod.

Agrotehnične ali obdelovalne ukrepe izvajaj pravočasno, redno in pravilno!

Star slovenski pregovor pravi, da je rezatev v vinogradu pol trgatev, zato temu delu posveti vso pozornost. Ne vrščikaj prezgodaj in prekratko, grozde pa trgaj pozno. Pozna jesenska kop vinograda ti olajša delo v prihodnjem letu ter pomaga uničiti plevel. Kljub temu, da vinograd že leta in leta ne gubej ter se trudi, da pridela čimveč, vedi, da ti v strokovnem pogledu še mnogo manjka, zato, mogoče nisi ne nazadnje:

Izkoristi vsako priložnost, da svoje strokovno znanje izpopolniš!

Inž. Lojze Hrček

Za gospodinjje: Kislo zelje

Pričeli so se meseci, ko je skoraj gotovo v vseh gospodinjstvih vsaj enkrat na teden na mizi kislo zelje. A če ste doslej delali le zablajeno kislo zelje, ali morda še kdaj sekaj?

Koristen čaj za učiteljice v Metliki

Na pobudo sveta za prosveto in kulturo pri OLO Crnomelj so prejšnji teden pripravili v Metliki strokovni čaj za učiteljice iz vsega okraja. Na seminarju so udeležence dobile osnovno znanje o izdelovanju raznih predmetov domače obrti, kot je pletenje izdelkov iz vrbi, iz likanja in iz drugih panog domače obrti. Pridobljeno znanje bodo učiteljice posredovale učencem v šolah, in bo verjetno poučevanje domače obrti tudi obvezni učni predmet. Organizacijo in vodstvo tečaja je radevolje prevzel zastojnik podjetja »Dome« iz Ljubljane, znani belokranjski skumek: Božo Račič, ki je bil s potekom tečaja in prizadevnostjo tečajnic nad vse zadovoljen.

Dušeno kislo zelje kot prikuha. Pol kg zelja operemo, če je zelo kislo, sicer pa neopranega vrzemo v maso, v kateri smo zarumenile eno žlico sladkorja in nekoliko čebulice. Dušimo ob robu štedilnika 2 do 2 1/2 pol ure, dokler ne postane rujavo. Po potrebi vmes malo zalijemo.

Zeljat štrukturi kot samostojna jed. Razvajamo krompirjevo testo in ga potrosimo z zeljnim nadomvom. Nadev: pol kg kislega zelja ozmemo, naržemo in pražimo na masti in čebuli, da se osuši in malo potemni. Ohlajenega potresemo po razvaljenem testu in potrosimo še s poprom. Zavijemo v mokro servietjo in kuhamo pol ure v slanim kroupu. Razrezamo, ga potrosimo z razgretimi ocvirki ali praženimi drobtinami.

Gradbene naloge novomeškega Partizana

Pred dnevi so se na Loki zbrali člani gradbene komisije pri Zvezi športov Slovenije iz Ljubljane, skupno z zastopniki LOKO Novo mesto in člani domačega Partizana. Gradbeno komisijo iz Ljubljane je vodil ing. Stanko Bloudek, priznani strokovnjak za gradnjo športnih naprav. Ogedali so si naloge vzajemne pomoči in sicer: razliti ter določiti prostore, ki ostalim objektom.

Nogometni bodo dobili svoje igrališče na prostoru med Portovozom in pralnico peska »Kremen«. Te igrališče bo tudi obdano s atletskimi napravami. Lokacija nogometnega igrališča je bila nujno potrebna, ker na starem igrališču v kandiiji že grade stanovanjske bloke. Mesina občina je obljubila finančno pomoč. Treba je samo najti ljudi, ki se bodo z veseljem lotili tega dela. Glavna zemeljska dela bo treba opraviti še letos.

Določili so tudi prostor, kjer bo stal telovadni dom Partizana, in sicer v neposredni bližini Lokke, da bodo telovadci lahko koristili še ostale športne naprave. Gradnja doma je zelo nujna, ker so šolske telovadnice pri letnem vzrojem poskušale sicer popolnoma zasedene od jutra do večera, tako da za novomeške pionirje ni mogoče več najti prostor v telovadnici za njihovo drugo tedensko vadbeno uro. Prihodnje leto bo potekalo še težje.

Na gorjem delu Lokke, kjer sedaj igrajo mali rokomet, bo urejeno novo igrališče, poleg pa bodo tudi igrališča za tenis. Igrališče za mali rokomet bo ostalo na Loki, ker je v bližini naših šol, ki so začete gojiti to novo športno panogo.

V podaljšku športnih naprav na Loki proti mestu, bomo dobili moderno telovadnico, kjer bo prostora za več tekmovalnih stolov. V Novem mestu imamo sedaj že dva dragocena četvorca, ki še nimata primernih prostorov, zato je gradnja telovadnice nujno potrebna.

Gradbeno komisija si je odzvala tudi pralnico peska »Kremen« in je izjavila, da bi po opustitvi tega obrata novomeški športniki lahko dobili svojo športno dvorano, v kateri bi pozimi igrali odbojni košarko, mali rokomet in vadili še ostale športne panoge. Zamisel je lepa. Novomeški športniki bodo

gotovo koristno izrabili te prostore in uspeh v športnih panogah bi bil še večji.

Ko smo tako opisali in že določili lokacije športnih naprav, ki bi bile potrebne v Novem mestu, naj omenim še potrebo po večjem plavalnem lesenem bazenu za neplavalce bod železnikom stokrat ter zimski bazen. Gradnja zimskega bazena bi bila primerna v kletnih prostorih nove stavbe za učiteljske ali mlajše gimnazije, ki jo bo treba v bodočnosti vsekakor zgraditi.

Kakor vidimo, čakajo novomeške telovadce in športnike na gradbenem področju še velike naloge. Uresničiti jih bomo lahko s podporo naše oblasti, ki je pokazala že mnogo zanimanja za gradnjo potrebnih telovadnih in športnih naprav.

J. G.

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

FOX

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

ne pozabi na pravilo FOX za čevlje je zdravilo

O poklicnem gledališču na Dolenjskem

Zelo me je razveselilo, da se je vendar pričelo pripravljati tudi o gledališču, in to o poklicnem gledališču na Dolenjskem. Nikakor pa ne mislim pri tem na avantgardno gledališče ali gledališče v strogem umetniškem smislu, pač pa na gledališče, kot najboljšo vzgojno sredstvo, ki je taki deželici, kot je Dolenjska, nujno potrebno. Mogoče mi bo kdo očital, da so to »solmašterke« zadeve in da ne razumem, kakšen pomen in namen ima gledališče. Toda naj bo že kakorkoli, dolga leta sem že pri amaterskem gledališču, objavljal sem s amaterskimi gledališči skoraj vso Slovenijo in mislim, da bom nekaj le pripisal k razgovoru o poklicnem gledališču.

Dozdeva se mi, da smo govorili o poklicnem ali vsaj o polpoklicnem gledališču l. 1948 ali 1949, ko sta bila novomeško in kočevsko gledališče Svobode oziroma SKUD na vidljivi višini, danes pa o tem ne moremo govoriti, zlasti ne, kar se tiče predvajanja dramskih uprizoritev na podeželju. Zakaj so amaterska gledališča v okrajnih sredstvih nazadovala, je več vzrokov, eden od njih, ne rečem zadnjih, pa je pomanjkanje finančnih sredstev za opremo, prevoz in vsaj delno priznanje za naporno delo amaterskih igralcev, režiserjev in inscenatorjev.

Tovariš L. B. iz Kočevja je v svojem članku »O poklicnem gledališču na Dolenjskem«, ki ga je objavil »Dolenjski list« števil. 43., nanizal precej znakov zaostlosti Dolenjske. S temi ugotovitvami se popolnoma strinjam, poleg tega pa bi dodal še to: vsi štirje dolenjski okrajji imajo manj šol, kakor Gorenjska ali Štajerska, in ne samo to, še šole so tudi zastarele po stavbah, po opremi, po učilih, po šolskih potrebščinah, po šolskih knjižnicah; imamo celo šole po zapuščenih zidanih, v pustostnih kmetičkih izbah, nad hlevi itd. Imamo tudi to, šolarji hodijo v šole brez zvezkov, brez svinčnikov, brez šolskih knjig, kajti nerentabilna mala kmetička posestva ne prenesejo izdatkov za šoloobvezno mladino. Samo nekaj malih števil bi hotel navesti v podkrepitev zaostlosti v naši dolenjski šoli. Od naših abecedarjev jih ima samo 50,25% nove abecednice, od vseh naših šolarjev ima štikanke le 49,77%. Na mladinske liste je lahko naročenih le 43,37% in mladinske knjige bere le 63,44% naših šolarjev. Tudi nižje gimnazije niso na boljšem: Citanke ima le 42,33%, na mladinske časopise je naročenih le 35,19% in mladinske knjige bere le 74,64%. To so sicer zelo žalostne ugotovitve, vendar pa nam kažejo, da je zaostalost zelo velika in da je finančna zmogljivost še manjša. Ze samo to priča, da je potrebno, če hočemo dvigniti kulturno, prosvetno in če hočete tudi proizvodnjo stolpnjo, nuditi tem krajem vse kar koli premoremo. V vseh štirih dolenjskih okrajjih so le 4 višje gimnazije in 1 učiteljske, pa smo opravili z višjim šolstvom na Dolenjskem. To je kaj mala številka višjega šolstva.

Tudi v tehničnih šolah ali boljše rečno strokovnih šolah nismo na boljšem. V vseh štirih okrajjih imamo 5 vajenjskih šol, od katerih 3 komaj životarijo, 1 šola za trgovske vajence, 3 ali 4 kmetijske šole in konec. Naj mi ne bo štetu v zlo, če povem, da tega ni krivo premajhno zanimanje za izobraževanje in šolanje, ampak zelo slabo finančno stanje, ali z drugimi besedami povedano, v naših okrajjih je narodni dohodek oziroma proizvodna dejavnost tako malenkostna, da se ne prenese izdatkov. K temu moram pripomniti, da je v letošnjem letu samo novomeški okraj dal za študentske 8 oziroma 12 milijonov din in da drugi okrajji tudi niso dali mnogo manj. Vse to priča, da je proizvodnja, oz. narodni dohodek pri posamezniku tako malenkostna, da ni možno govoriti o nečem kakšnem dvigu kulturne dejavnosti v krajšem času.

Nekje sem bral, da je kulturni in prosvetni dvig le tam možen, kjer je visoka proizvodnja, kjer je narodni dohodek na primeri višini. To nam priča Celje, Jesenice, Kranj, kjer lahko samo ena tovarna vzdržuje gledališče in kaj imamo pri nas...? Primorska s Koprom je povsem nekaj drugega.

Strinjam se tov. M. B. da ne bo niti enega odbornika, ki bi se samo idejo o poklicnem gledališču zavrl. Saj so ti ljudski odborniki že nešteto krat pokazali svoje veliko razumevanje za vse, kar koli je v zvezi z napredkom, s prosveto in kulturo. Toda nekaj je še za tem razumevanjem — kako to razumevanje podpreti z denarjem, ki ga primanjkuje celo za najnujnejše standardne potrebe. Menim, da je težko zagovarjati nekatere čezmerna izdatke, ko pa druge ni še za temelje ali osnove, še težje pa je, če se predpostavljajo v začetku prezrivi zneski in jih je treba kasneje podesteteriti, da se izpelje prvi že sklenjen predlog.

Popolnoma se strinjam, da se mora osnovati poklicno gledališče za vso Dolenjsko, kajti en okraj, pa naj bo tudi najbogatejši na Dolenjskem, ne bo mogel prenesti vzdrževanja tega zelo važnega vzgojnega sredstva. No, če so Kočevci za središče Dolenjskega gledališča v Novem mestu, smo seveda za to tudi Novomeščani, saj tov. L. B. opravičuje to središče iz vseh pogledov. Toda gre za rešitev vprašanja, kje naj bo to gledališče v Novem mestu. Oder, kakršen je sedaj v Ljudskoprosvetnem domu, je za prilike poklicnega gledališča nemogoč, poleg tega pa je v tej dvorani stalni kino. Mnenja sem, da stalno gledališče in stalni kino nikar ne moreta živeti v istem prostoru. Bivša Citanka oz. star Sokolski dom je zaseden po vojski, drugega prostora ni. Torej kaj? Izseliti kino, ga namestiti v dvorani bivšega Sokolskega doma, izseliti vse stranke in jim v tej veliki stanovanjski stiski zagotoviti

nekje druge stanovanje in Ljudskoprosvetni dom adaptirati za poklicno gledališče. Po naših, ki so vsaj v glavnem narajeni bi adaptacija stala 60 milijonov dinarjev.

No, prav, pa recimo, da Ljudsko prosvetnega doma še ni potrebno popravljati, ker bi v najboljšem primeru imeli v njem le 24 predstav t. j. 4 premiere po 6 predstav, to pa ne bi motilo sožitja kina in gledališča. (Vaj ne štejem, ker bi te lahko bile v dopoldanskih urah in zgodnjih popoldanskih.) Torej s poslopjem stalnega poklicnega gledališča v Novem mestu bi bilo na hitro opravljeno. Zdjaj pa pojdemo na potopno ali bolje rečeno potovalno gledališče. Po vsem se strinjam, da tako gledališče mora biti potovalno, kajti le na ta način bi izpolnilo namen in pomen Dolenjskega gledališča. V glavnem se strinjam z navedenimi krajji, vsekakor pa bi morali vključiti še Dol. Toplice z največjim delavskim središčem Stražo, Mokronogom, Smarješko Toplice (zlasti v času zdraviliške sezone), Zužemberk, in če je že Semič, potem mora biti upoštevan tudi najoddaljenejši in najbolj zapostavljeni del Slovenije, Stari trg ob Kolpi ali Vinica in končno tudi Cerklje. Nikakor pa se ne morem vskladati z načrtovanjem predstav po posameznih krajjih gostovanja. Precej so mi znane prilike v navedenih krajjih gostovanj, kakor tudi obiski predstav. Zato bi načrtoval takole (številka zraven kraja pomeni št. št. predstav):

Brežice 1, Cerklje 1, Crnomelj 1, Dol. Toplice 2, Kočevje 3, Kostanjevica 1, Krško 1, Metlika 1, Mokronog 1, Novo mesto 3, Ribnica 1, Semič 1, Stari trg 1, Sentjerne 1, Smarješke toplice 1, Trebnje 1, Velike Lašče 1, Zužemberk 1. Skupno 25 predstav, pa računajmo še na šest dijaških — 31 predstav.

Ce bi gledališče imelo štiri premiere, kar bi bilo za potovalno gledališče s tako širokim delokrogom hud napor za igralce in režiserje, bi imelo gledališče na leto skupaj 100 predstav za odrasle in 24 dijaških. To se pravi, da bodo igralci v najboljšem primeru sto dni v letu na terenu, torej na potovanju, in jim bo ostal le 201 dan, če odštejemo letni dopust, za študij štirih premier. Jože Zamljen (Konec prihodnjic)

Po umoru lastnega otroka v smrt

O groznem umoru novorojenčka v Brusnicah ljudje že dolgo razpravljajo v vaseh pod Gorjanci in različno komentirajo ta žalostni dogodek. Zgodilo se je takole:

Kmetička delavka, 23 letna Nežika Lenarčič iz Brusnic, je v noči od 10. na 11. okt. letos porodila živnega nezakonskega otroka. Se isto noč ali naslednji dan je novorojenčka umorila na ta način, da mu je z kuhinjskim nožem odrezala glavo in ga nato zakopala na javi blizu hiše.

Vaščani so že drugi dan opazili, da z Lenarčičev ne kaj ni v redu, saj so vedeli, da je bila noseča. Tudi sama je šla k babici in ji potožila, da je ponoci splavila in da se boji kaj bo z njo. Povabila je v noč dom, češ da bo sama videla, da je res splavila, toda babica splava ni videla, pač pa samo otroško posteljo. To je še povečalo sum na detomor. Kriminalistični organi so Lenarčičevo zaradi utemeljenega suma detomora zaslišali. Tudi njim je zatrjevala, da je samo splavila, otrok pa do takrat še ni bil najden. Po zaslišanju so jo izpustili. Lenarčičeva je takoj nato odšla k svoji teti A. P. v Novem mestu. Enako kot babici in kriminalističnim organom je teti zatrjevala, da je splavila in se sedaj hudo boji ženskih jezikov v domači vasi, ki jo bodo obrli do kosti. A. P., ki je videla, da je nečakinja vsa iz sebe, jo je tolažila in ji rekla, naj gre v kuhinjo, da se bosta tam vse lepo pogovorili, sama pa je še za trenutek ostala na vrtu. Ko je prišla v hišo, Lenarčičeva ni več našla nikjer. Našla pa je v veži njen plašč in v kuhinji na umivalniku njeno torbico, zraven pa zapечатeno pismo. Sluteč nesrečo je pismo takoj odprla in videla, da je to poslovilno pismo Lenarčičeve, ki je v boji kaj bo z njo. Povabila je v noč dom, češ da bo sama videla, da je res splavila, toda babica splava ni videla, pač pa samo otroško posteljo. To je še povečalo sum na detomor. Kriminalistični organi so Lenarčičevo zaradi utemeljenega suma detomora zaslišali. Tudi njim je zatrjevala, da je samo splavila, otrok pa do takrat še ni bil najden. Po zaslišanju so jo izpustili. Lenarčičeva je takoj nato odšla k svoji teti A. P. v Novem mestu. Enako kot babici in kriminalističnim organom je teti zatrjevala, da je splavila in se sedaj hudo boji ženskih jezikov v domači vasi, ki jo bodo obrli do kosti. A. P., ki je videla, da je nečakinja vsa iz sebe, jo je tolažila in ji rekla, naj gre v kuhinjo, da se bosta tam vse lepo pogovorili, sama pa je še za trenutek ostala na vrtu. Ko je prišla v hišo, Lenarčičeva ni več našla nikjer. Našla pa je v veži njen plašč in v kuhinji na umivalniku njeno torbico, zraven pa zapечатeno pismo. Sluteč nesrečo je pismo takoj odprla in videla, da je to poslovilno pismo Lenarčičeve, ki je v boji kaj bo z njo. Povabila je v noč dom, češ da bo sama videla, da je res splavila, toda babica splava ni videla, pač pa samo otroško posteljo. To je še povečalo sum na detomor. Kriminalistični organi so Lenarčičevo zaradi utemeljenega suma detomora zaslišali. Tudi njim je zatrjevala, da je samo splavila, otrok pa do takrat še ni bil najden. Po zaslišanju so jo izpustili. Lenarčičeva je takoj nato odšla k svoji teti A. P. v Novem mestu. Enako kot babici in kriminalističnim organom je teti zatrjevala, da je splavila in se sedaj hudo boji ženskih jezikov v domači vasi, ki jo bodo obrli do kosti. A. P., ki je videla, da je nečakinja vsa iz sebe, jo je tolažila in ji rekla, naj gre v kuhinjo, da se bosta tam vse lepo pogovorili, sama pa je še za trenutek ostala na vrtu. Ko je prišla v hišo, Lenarčičeva ni več našla nikjer. Našla pa je v veži njen plašč in v kuhinji na umivalniku njeno torbico, zraven pa zapечатeno pismo. Sluteč nesrečo je pismo takoj odprla in videla, da je to poslovilno pismo Lenarčičeve, ki je v boji kaj bo z njo. Povabila je v noč dom, češ da bo sama videla, da je res splavila, toda babica splava ni videla, pač pa samo otroško posteljo. To je še povečalo sum na detomor. Kriminalistični organi so Lenarčičevo zaradi utemeljenega suma detomora zaslišali. Tudi njim je zatrjevala, da je samo splavila, otrok pa do takrat še ni bil najden. Po zaslišanju so jo izpustili. Lenarčičeva je takoj nato odšla k svoji teti A. P. v Novem mestu. Enako kot babici in kriminalističnim organom je teti zatrjevala, da je splavila in se sedaj hudo boji ženskih jezikov v domači vasi, ki jo bodo obrli do kosti. A. P., ki je videla, da je nečakinja vsa iz sebe, jo je tolažila in ji rekla, naj gre v kuhinjo, da se bosta tam vse lepo pogovorili, sama pa je še za trenutek ostala na vrtu. Ko je prišla v hišo, Lenarčičeva ni več našla nikjer. Našla pa je v veži njen plašč in v kuhinji na umivalniku njeno torbico, zraven pa zapечатeno pismo. Sluteč nesrečo je pismo takoj odprla in videla, da je to poslovilno pismo Lenarčičeve, ki je v boji kaj bo z njo. Povabila je v noč dom, češ da bo sama videla, da je res splavila, toda babica splava ni videla, pač pa samo otroško posteljo. To je še povečalo sum na detomor. Kriminalistični organi so Lenarčičevo zaradi utemeljenega suma detomora zaslišali. Tudi njim je zatrjevala, da je samo splavila, otrok pa do takrat še ni bil najden. Po zaslišanju so jo izpustili. Lenarčičeva je takoj nato odšla k svoji teti A. P. v Novem mestu. Enako kot babici in kriminalističnim organom je teti zatrjevala, da je splavila in se sedaj hudo boji ženskih jezikov v domači vasi, ki jo bodo obrli do kosti. A. P., ki je videla, da je nečakinja vsa iz sebe, jo je tolažila in ji rekla, naj gre v kuhinjo, da se bosta tam vse lepo pogovorili, sama pa je še za trenutek ostala na vrtu. Ko je prišla v hišo, Lenarčičeva ni več našla nikjer. Našla pa je v veži njen plašč in v kuhinji na umivalniku njeno torbico, zraven pa zapечатeno pismo. Sluteč nesrečo je pismo takoj odprla in videla, da je to poslovilno pismo Lenarčičeve, ki je v boji kaj bo z njo. Povabila je v noč dom, češ da bo sama videla, da je res splavila, toda babica splava ni videla, pač pa samo otroško posteljo. To je še povečalo sum na detomor. Kriminalistični organi so Lenarčičevo zaradi utemeljenega suma detomora zaslišali. Tudi njim je zatrjevala, da je samo splavila, otrok pa do takrat še ni bil najden. Po zaslišanju so jo izpustili. Lenarčičeva je takoj nato odšla k svoji teti A. P. v Novem mestu. Enako kot babici in kriminalističnim organom je teti zatrjevala, da je splavila in se sedaj hudo boji ženskih jezikov v domači vasi, ki jo bodo obrli do kosti. A. P., ki je videla, da je nečakinja vsa iz sebe, jo je tolažila in ji rekla, naj gre v kuhinjo, da se bosta tam vse lepo pogovorili, sama pa je še za trenutek ostala na vrtu. Ko je prišla v hišo, Lenarčičeva ni več našla nikjer. Našla pa je v veži njen plašč in v kuhinji na umivalniku njeno torbico, zraven pa zapечатeno pismo. Sluteč nesrečo je pismo takoj odprla in videla, da je to poslovilno pismo Lenarčičeve, ki je v boji kaj bo z njo. Povabila je v noč dom, češ da bo sama videla, da je res splavila, toda babica splava ni videla, pač pa samo otroško posteljo. To je še povečalo sum na detomor. Kriminalistični organi so Lenarčičevo zaradi utemeljenega suma detomora zaslišali. Tudi njim je zatrjevala, da je samo splavila, otrok pa do takrat še ni bil najden. Po zaslišanju so jo izpustili. Lenarčičeva je takoj nato odšla k svoji teti A. P. v Novem mestu. Enako kot babici in kriminalističnim organom je teti zatrjevala, da je splavila in se sedaj hudo boji ženskih jezikov v domači vasi, ki jo bodo obrli do kosti. A. P., ki je videla, da je nečakinja vsa iz sebe, jo je tolažila in ji rekla, naj gre v kuhinjo, da se bosta tam vse lepo pogovorili, sama pa je še za trenutek ostala na vrtu. Ko je prišla v hišo, Lenarčičeva ni več našla nikjer. Našla pa je v veži njen plašč in v kuhinji na umivalniku njeno torbico, zraven pa zapечатeno pismo. Sluteč nesrečo je pismo takoj odprla in videla, da je to poslovilno pismo Lenarčičeve, ki je v boji kaj bo z njo. Povabila je v noč dom, češ da bo sama videla, da je res splavila, toda babica splava ni videla, pač pa samo otroško posteljo. To je še povečalo sum na detomor. Kriminalistični organi so Lenarčičevo zaradi utemeljenega suma detomora zaslišali. Tudi njim je zatrjevala, da je samo splavila, otrok pa do takrat še ni bil najden. Po zaslišanju so jo izpustili. Lenarčičeva je takoj nato odšla k svoji teti A. P. v Novem mestu. Enako kot babici in kriminalističnim organom je teti zatrjevala, da je splavila in se sedaj hudo boji ženskih jezikov v domači vasi, ki jo bodo obrli do kosti. A. P., ki je videla, da je nečakinja vsa iz sebe, jo je tolažila in ji rekla, naj gre v kuhinjo, da se bosta tam vse lepo pogovorili, sama pa je še za trenutek ostala na vrtu. Ko je prišla v hišo, Lenarčičeva ni več našla nikjer. Našla pa je v veži njen plašč in v kuhinji na umivalniku njeno torbico, zraven pa zapечатeno pismo. Sluteč nesrečo je pismo takoj odprla in videla, da je to poslovilno pismo Lenarčičeve, ki je v boji kaj bo z njo. Povabila je v noč dom, češ da bo sama videla, da je res splavila, toda babica splava ni videla, pač pa samo otroško posteljo. To je še povečalo sum na detomor. Kriminalistični organi so Lenarčičevo zaradi utemeljenega suma detomora zaslišali. Tudi njim je zatrjevala, da je samo splavila, otrok pa do takrat še ni bil najden. Po zas

IZ NAŠIH KRAJEV

Spet ena volkulja manj

Volčja nadlega je najhuje zlo naših lovišč, pa tudi domačih živali. Ni jih veliko pri nas, vendar je škoda po njih precejšnja. Je pa ta zverjad prebrisana in jo je težko dobiti pred cev.

Ze kak mesec dni so volkovi čisto po mesarsko gospodarili na sektorju med Dol. Toplicami in Uršini seli ter v okolici do Radohe. Med drugim so odnesli in seveda raztrgali na Uršinih selih in Lazih kar 7 psov, od teh dva lovska. Čelo po priklenjen pesu se prihajali v vas in ljudje so se že resno bali, da ne bodo napadli tudi otroke. Lovci se s psi skoraj niso upali na brakodo, saj niso

vedeli, če se bo pes še vrnil iz govoja. Seveda jim to ni bilo povpreči, zlasti ker so dobili v revirju vedno več raztrganih srn, toda roparji so se jim spretno izmikali.

12. novembra zjutraj pa se je lovca Janezu Bučarju iz Brusinca le nasmehljiva lovska sreča. Pri čakanju v lovišču mu je prišla pred cev stara volkulja in Bučarju strel ji je za vedno preprečil mrhaski posej. Bučarju čestitamo k dobremu pogledu in mu želimo še več takih. V.F.

Tekmovanje strelske družine v Trebnjem

Strelska družina v Trebnjem je za konec strelske sezone organizirala 31. oktobra in 1. novembra prvenstvo v streljanju. Tekmovali so skoraj vsi člani družine in sicer iz vseh treh stavov. Zmagal je Tone Glogovšek, ki je dosegel 70% možnih točk. Sledili so mu: Poldi Rebernik, Nace Bukovec, Slavko Petrovič, Nace Gabriel itd. Tekmovanje je bilo izbirno. Deset najboljših strelcev se bo v kratkem pomerilo za naslov strelskega prvaka v Trebnjem.

V nedeljo 7. novembra sta

strelska družina in Partizan priredila patrolno tekmovalno streljanje. Tekmovanje je sedem patrolj: Partizan — člani in mladinci — LMS, strelska družina, Ljudska mladiča, Zveza borcev in dijaki nižje gimnazije. Tekmovalna proga je bila dolga 3 km s 500 mestov vzpona. Strelšče je bilo vzorno urejeno, organizacija tekmovalnega pravdobra. Najbolj poštovovalna je bila patrolja ZB, ki jo so sestavljali stari partizani (Nace Sila, Nace Slak in Franc Zidar).

Tekmovanje je privabilo na start precej gledalcev, ki so z zanimanjem opazovali ogorčene borbe patrolj. Nerazumljivo pa je, zakaj nista poslala na tekmovalno svojih patrolj organizacij rezervnih oficirjev in predvojaške vzgoje.

Strelska družina in Partizan nameravata prirediti podobno tekmovalje v čast Dneva armade, na katerega bosta povabila patrolje vseh sosednjih občin in organizacij. N.B.

Huda burja zaradi „zadružne harmonike“ v Straži

Med prispevki v 44. številki Dolenjskega lista je bila v »Drobtine iz Dolenjske« Popotne malhe omenjena tudi harmonika, ki naj bi jo kupili v Straži iz fonda kmetijske zadruge. Ta objava je zbudila v Straži in okolici obilo hudoburje in za čudo — največ pri »Svobodništvi«. Tlej najo res harmoniko, ki jo so kupili letos. Sami pišejo sedaj, da je stvar sledeča:

Kmetijska zadruga je iz svojega dohodka res dodelila 200.000 din v kulturne namene in to poleg zneska 1.200.000 din, ki ga je namenila za pospeševanje kmetijstva. Fond za kulturno prosvetno dejavnost je bil namenjen kot podpora prosvetnim organizacijam, za ureditev dvorane, odra, knjižnice in pod. Iz tega zneska so dobila razna društva kot Partizan, gasilci in Svoboda razne manjše podpore. Svoboda je dobila 21.465 din za nakup knjig, objavljenih pa ima še 30.000 kot podporo glasbeni sekciji. Za to sekcijo so res kupili letos harmoniko, ki pa ni stala kot navajajo »bajno« vsota narja — za nakup harmonike.

100.000, pač pa »samo« 80.000 din! Denar, ne je za harmoniko, pač pa tudi tamburaške instrumente, so dobili od Glavnega odbora Svobode in Ljubljani in sveta za prosveto OLO Novo mesto. Harmonika jim je nujno potrebna, ker nimajo klavirja, imajo pa več pevskih zborov in tamburaški zbor. Prav tako jim služi pri raznih prireditvah in telovadnih nastopih. Poleg tega tudi Svoboda brezplačen glasbeni pouk članom in nečlanom.

Podatke za omenjeno navedbo v »Popotni malhe« je »Popotni Janez« dobil iz razprave na občnem zboru Ljudske tehnike okraja Novo mesto, kjer je delegat Straze navedel, da se brezuspešno bori za to, da bi lahko počeval kmetijske predmete na šoli v Vavti vasi. Prav tako da so se borili, da bi ta fond 200.000 din porabili za dvig kmetijstva, pa v upravnem odboru posamezni člani zato niso imeli razumevanja in so raje dali denar — oziroma del tega denarja — za nakup harmonike.

Zaradi prostora smo morali zadržati nekaterim dopisnikom šaha (Kočevje) tekst zelo krajšati. Naj nam pošljete skupno poročilo o šah. udeleževanju pri njih. — Uredništvo.

Razdijvna Krka

Krka, ki se vsa tiha in sanjavo vije okrog Novega mesta, je v zadnjem kratkotrajnem deževju zelo narasla in postala kaj nevarna. Njeni umazani valovi so drli z vso silo, preplavili bregove in odnašali s seboj ogromne količine lesa in izruvanih dreves. V enem samem dnevu je narasla en meter in 80 cm nad normalo.

Kakor v letošnji spomladi, ko je pretela Krka, da razruši leseni most pri Ragovem logu, je tudi sedaj bila resna nevarnost za oba lesena mostiča, ki vežeta desni breg z levim ter za most v Otočcu. Voda je namreč poplavlila ves prostor na kopalniški prav do kopalniške stavbe in je že trgala 50 m dolgi tekmovalni plavalni bazen v zadnjem trenutku so ga gasilci rešili in privezali z močnimi vrvmi na poslopje blagajne ob vходу na kopalnišče.

Ce bi bila voda ta bazen odtrgala in splavila naprej, bi bila prav gotovo podrla vse tri lesene mostove.

Skupnem naporu gasilcev, ki so rešili bazen in mestnim delavcem, ki so ves dan in vso noč stražili na mostu in z dolgimi kavlji usmerjevali plavajoče lesovje, se je zahvaliti, da so mostovi nepoškodovani.

Gasilski koticak

Piodna konferenca v Dol. Toplicah

V nedeljo, 14. novembra je bila konferenca poveljujočega kadra v Dol. Toplicah za sektor Žužemberk in Toplice. Ta konferenca je imela namen, da obnovi in poživlji delo v prostovoljnem gasilstvu, kakor tudi, da poskrbi za dobro organiziranost požarne varnosti in preventivne službe. Določeni so bili za posamezna društva požarni rajoni, v kolikor to še ni bilo urejeno in izvedena kategorizacija društev, kar predstavlja veliko olajšavo in izboljšanje dela posameznih društev, s tem pa večjo odgovornost kakor do sedaj. Obravnavani so bili različni problemi in vprašanja, ki stojijo pred nami, katere je gasilski inspektor tov. Buh dobro preučil in podal lepe smernice za bodoče delo.

Vsi navzoči zastopniki društev so sprejeli sklep, da bodo v zimskih mesecih prirejali strokovne tečaje, na koncu pa bodo opravili izpite za izprašane gasilce. Tako in alične skleepe bi morali sprejeti na vseh konferencah, ki se bodo ali pa so že bile v našem okraju ter jih tudi res uresničiti.

OGZ Novo mesto

SPORT IN TELESNA VZGOJA

Reprezentanca Novoga mesta

V okviru proslave občinskega praznika Novoga mesta so šahisti pripravili dvoboj reprezentanc JLA in Novoga mesta na 16 deskah. Doslej je zmagala reprezentanca JLA, zato je bila želja Novomeščanov, da se tokrat masšujejo za prejšnje poraze. V obeh reprezentancah so nastopili nekateri boljši šahisti, na prvi deski pa prvokategorik Miljančič (JLA) proti Hofu (N.m.). Po finalni borbi se je glavna partija končala z zmago vojaka Miljančiča, celoten dvoboj pa z zmago Novoga mesta 9:7. Fink je remiziral, Brkič Slavko in Milan pa sta premagala dva vojaka drugo

kategorika. Razen Finka je remiziral še Kump Peter, zmagali pa so še Skrabl, Verbič, Popovič, Kačunič, Kotnik in Jovovič. Navzlic majhnemu številu partij je revanš novomeške reprezentance popolnoma uspel.

Slaba disciplina pri najboljših

Pri okrajnem prvenstvu se je pokazala slaba disciplina naših najboljših šahistov, ki se tekmovalja niso hoteli udeležiti in je bilo vprašanje, če bo reprezentanca sploh lahko odstopovala v Celje. Medtem ko sta Šila in Hof izostala opravičeno, sta Šitar in Škeri izostala iz neopravičljivih vzrokov. Oba sta kršila društveno disciplino, zato ju je disciplinski odbor kaznoval. Šitar, ki je izjavil, da iz principa ni nastopil za društvo in ker se je pri zaščitni vedel nedisciplinirano, je bil kaznovan s šest meseči prepovedi nastopanja na vseh šahovskih tekmovaljih. Škeri je zaradi prvega takega primera dobil znižan kaznen — tri mesece suspenza.

TELOVADNA AKADEMIJA V NOVEM MESTU

Novomeški telovadci in telovadke se še danes pripravljajo na samostojno telovadno akademijo, s katero se bodo 27. novembra zvečer in 28. dopoldne predstavili javnosti, obenem pa proslavili praznik ustanovitve nove Jugoslavije. Na programu bo tudi vrhunska telovadba, talna in orodna, katero bodo pokazali mednarodni telovadci in telovadke iz Ljubljane.

ŠAH V NOVEM MESTU

AVSEC DVAKRAT PRVI

Hof in Popovič so slabše zaigrali in se razvrstili o tretjeje do pete mesta. Končni vrstni red je bil naslednji:

Fink 7 točk (izven konkurence), Avsec 6 točk (grvak SD Novo mesto), dr. Golež in major Popovič 5 in pol, Hof 4 in pol, Brkič M., Mihelin in Abramovič 3 točke sta imela major Kačunič in Hlčin, Vitanc 3, Ramsk 1 itd.

Dr. Golež je v drugi skupini zmagal z velikim naskokom (7 in pol točk). Sledili so mu Mihelin 5, Brkič M. 4 in pol, Vrdelšek, Vodopivec 4, Jovovič, Verbič 3 in pol itd.

Finalne se je razlikoval od predtekmovalcev. Utrujeni so nekateri slabše igrali. Fink je sodeloval samo v finalu in zasedel prvo mesto, vendar je pravi zmagovalec Avsec, ki je v finalu igral mnogo bolje kot prej. Dr. Golež, Kenda itd.

Malo sreče v Celju

Oslabljena reprezentanca Novoga mesta je v Celju nastopila s štirimi rezervisti: Brkič M., Popovič, Mihelin in Princ. Zmaga v prvem kolu nad Trčičem s 6:2 je kazala, da bo vseeno nekaj uspeha. Z zmagovitim naskokom v Ljubljani so dosegli najboljši uspeh od ostalih ekip v skupini (6 in pol : 1 in pol za Ljubljano). Enak poraz je dosegel tudi tretjeplasirani Kranj, čeprav je imel v svojih vrstah mednarodnega mojstr

SAH V NOVEM MESTU

St. Pucc, mojstr. kandidata Cucermana in Zicherla ter vrsto prvokategorikov.

V nadaljnjem tekmovalju pa je naše sreča popolnoma zapustila. Dobljene partije so izgubili in čeprav so imeli z Ravnani enakih število točk, so se v finalu plasirale Ravnane.

V drugi skupini, ki je bila formirana poleg finala, je bila novomeška reprezentanca najboljša, kar dokazujejo zmage nad Radovljico 6:3, Sežano 6:2 itd. Toda spet je prišla smola. V zadnjem kolu so z najslabšim moštvom Trčiča dosegli le neodločen rezultat 4:4 in prvo mesto je šlo v Radovljico namesto v Novo mesto.

Vrstni red finala: Ljubljana, Maribor, Kranj, Celje, Trbovlje itd. Vrstni red v drugi skupini: Radovljica 2 točk, Novo mesto 2, Hranstnik 2 in pol, Trčič 15 in pol itd. Za osvojevo drugo mesto v tolažni skupini je novomeška reprezentanca dobila knjižno nagrado.

Dve igri - polovični uspeh

V nedeljo je bila v Črnomlju rokometna tekma med slovenskim prvotom RK Svoboda iz Ljubljane in Partizanom Črnomelj. Navzočih je bilo kakih 500 gledalcev. Igra je bila prava lepa le v prvem polčasu. Domačini so začeli močno napadati in so vodili z 8:0. Zatem pa so imitativno vzele v roke gosti. S pomočjo grobe igre in sodnika so zmagali 11:9. Črnomelčani so se pokazali kot solidna ekipa.

V predtekmi je Partizan B Črnomelj premagal Partizana Novo mesto z rezultatom 27:13.

Starim in novim naročnikom »DOLENJSKEGA LISTA«

Kakor doslej, bo tudi letos za naše naročnike

veliko nagradno žrebanje

Prva nagrada: RADIOPARETI

Pogoj, da boste izžrebani, je: poravnana naročnina za leto 1954 in plačana celoletna ali polletna naročnina za 1955.

DOLENJCI, ki še niste naročeni na list, pohitite!

DOLENJSKO OBVEŠČANJE

KINO

Kino KRKA Novo mesto

Od 19. do 22. novembra: AMERIŠKI barvni film ZDRAVICA NEW ORLEANSU

Od 23. do 25. novembra: argentinški film ZENA MORJA

Potujoči kino Novo mesto

predvaja ameriški film VELIKA REKA

v petek 19. novembra ob 18. uri v Gor. Sušicah

v soboto 20. novembra ob 18. uri v Beli cerkvi

v nedeljo 21. novembra ob 18. uri v Bučki, ob 18. uri v Škočjanu.

Kino Dolenjske Toplice

30. in 21. novembra: ameriški barvni film SMOKY

27. in 28. novembra: jugoslovanski-ameriški film HISA NA OBALI

Kino Črnomelj

Od 18. do 21. novembra: TRUBADUR

23. in 24. novembra: IRENA V ZADREGI

Kino Jadran Kočevje

Od 19. do 21. novembra: angleški film AFRISKA KRALJICA

Od 24. do 25. novembra: angleški film KAPITANOV RAJ

Kino Loški potok

20. in 21. novembra: ameriški film TAJNI TOVOR

27. in 28. novembra: angleški film TRIO

MALI OGLASI

PRODAM tapetiran globok otroški vosek in iz sivren plašč. Naslov pri upravi lista. (450)

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE »PIONIR« NOVO MESTO sprejme takoj strojno mehanika z večletno prakso za nadzor in vodstvo večjih skupin gradbenih strojev (plača po tarifnem pravilniku in terenski dodatki), ter več absolventov ekonomskega tehnikuma. Ponudbe z navedbo dosežanega dela je treba dostaviti Direkciji Novo mesto, Tavcarjeva 12.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE »PIONIR« NOVO MESTO kupi več velikih blagajn. Ponudbe z natančno navedbo velikosti in cene dostaviti Direkciji, Novo mesto, Tavcarjeva 12.

PRODAM 23,82 kvadrat in gozda v Trebnjem vas Studence (30 minut od glavne ceste). Ponudbe na naslov: Leban Janez, Drenikova 29, Ljubljana.

Kdor je od Novoga mesta do Loče ne izgubil sukulje z manjšo vsoto denarja za doba v Cezdrah 8, 3 — Bela cerkev.

OBRAČUNSKO KNJIGOVODJO. KINJO z nastopom takoj ali s 1. XII. 1954 sprejemo na našen obratu v Soteski pri Novem mestu. Pogoj: brez prakse popolna srednja šola ali nepopolna srednja šola (4 razrede) in vsaj 3-letno prakso. V mezdinem in materialnem knjigovodstvu. Ponudbe poslati na naslov »NOVOLES«, Novo mesto.

KMETIJSKO POSESTVO METLIKA potrebuje za oskrbo goveje živine 3 smoke (samske) večje živimoreji in mozi, lahko so tudi za to sposobne ženske z istimi posli. Plača po dogovoru. Prijave poslati na zgoraj navedeni naslov.

PODPISANI POLJANEC ALOJZ iz Jurke vasi pri Straži sem izgubil osebno izkaznico. Najdlje naj jo vrne na upravo Dolenjskega lista.

Za lepo urejeno planinsko postojanko v Gorjančih, ki leži ob dobro oskrbovani gozdovi cesti, iskano oženjenega oskrbnika, v hiši stanuje tudi logar z družino. Primerno za invalida ali enlaščje upokojenca. Nastop takoj ali pozneje.

Ponudbe na Planinsko društvo v Kostanjevici na Krki.

Vinogradniki in vinogradniška zadruga posestvali

Od 1.000 do 2.000 komadov koštanjevih kolov na rastlino naprodaj po dogovoru na področju Malin 1 km od kamionske ceste; pripravno za metliško-novomeško vinogrodništvu. Pojavljati na upravi lista in Malinah s pri Seličnu.

Odlitna kvaliteta
Zmerna cena
Ugodno pranje
To so odlike
»PERION«
praška za pranje
finih tkanin

Preklic

Preklicujem neresnične besede, ki sem jih govoril proti Zagar Mirni iz Birčne vasi. Ferbecar Milni, Potočina vas

DEZURNA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

Dežurni zdravnik od 22. novembra od 7. ure do 23. novembra do 7. zjutraj je dr. Vodnik Bilo v črnomlju. Kasu od 7. do 19. ure v ambulanti Zdravstvenega doma, v nočnem času na stanovanju Novo mesto, dr. Voličeva. Obiske prijavljajte do 16. ure v ambulanti Zdravstvenega doma.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so rodile: Marlin Jožefa iz Dola pri Smarjeti — deklko. Uhan Slavka iz Črnače pri Mirni peči — deklko. Kralj Anka iz Novoga mesta — Bršljina — deklko. Gorencič Neza iz Jordan Kala pri Mirni peči — deklko. Hudorovac Zora iz Srednje vasi pri Seličnu — deklka. Uman Marija iz Velikega Čerovca pri Sopotih — deklka. Bukovec Zora iz Vel. Sevnice pri Trebnjem — deklka. Murn Silva iz Novoga mesta — deklka. Zamida Marija iz Dol. Toplic — deklka. Morat Marija iz Irče vasi — deklka. Rajer Marija iz Vinjiga vrha pri Beli cerkvi — deklko. Gršič Terezija iz Metlike — deklko. Vrančič Ljubica iz Karlova — deklka. Jaketič Anica iz Vintice pri Črnomlju — deklka. Zulič Marija iz Dole Vrtopca pri Sentejnerju — deklko. Bečaj Amalija iz Smarjete — deklko. Grden Slavka iz Gor. Karteljevega pri Mirni peči — deklko. Milič Marija iz Gor. Kamene pri Novem mestu — deklka. Krbin J. iz Gor. Gradšča pri Sentejnerju — deklka. Berkepec Marija iz Podgore pri Straži — deklko. Sepec Kristina iz Stana pri Mirni — deklka. Popovič Zofija iz Novoga mesta — deklko. Silak Justina iz Martine vasi pri Vel. Loki — deklko. Konestab Milka iz Novoga mesta — deklko. Rezelj Ana iz Mirne peči — deklko. Zora Marija iz Novoga mesta — deklka. Srečnim mamcam čestitamoi!

Gibanje prebivalstva v Novem mestu

Pretekli teden je bilo rojenih devet dečkov in enajst deklic. — Poročili so se: Valant Franc, uslužbenec iz Novoga mesta, in Kranje Tončka, uslužbenka iz Ločane. Ratajc Jože, progovni delavec iz Komercijala iz Lipe in Kotnik Končica, uslužbenka iz Smarjete pri Celju. Jakša Ivan, delavec iz Kola, in Gimpelj Marija, delavka iz Petrove vasi. Kramaric Ladinlav, kmet iz Dol. Pakle in Grin Ana, kmetička delavka iz Mihelje vasi. — Umrla sta Geželj Jože, kmet, 72 let iz Nakla. Janša Florjan, delavec, 46 let iz Brezja.

v Črnomlju

Od 23. oktobra do 13. novembra je bilo rojenih 5 dečkov in 4 deklice. — Poročili so se: Mernik Janez, komercialist iz Lipe in Kotnik Končica, uslužbenka iz Smarjete pri Celju. Jakša Ivan, delavec iz Kola, in Gimpelj Marija, delavka iz Petrove vasi. Kramaric Ladinlav, kmet iz Dol. Pakle in Grin Ana, kmetička delavka iz Mihelje vasi. — Umrla sta Geželj Jože, kmet, 72 let iz Nakla. Janša Florjan, delavec, 46 let iz Brezja.

v Kočevju

Od 6. do 13. novembra sta bili rojeni 2 deklici in 1 deček. — Poročili so se: Korbar Ignac, vodovodni instalater iz Rudnika in Grzetič Marija, knjigovodja iz Kočevja. Litermid Stefan, delavec in Lipovac Dragica, gospodinja, oba iz Koblarjev. Žalig Ignac, delavec in Merc Marija, kuh. pomočnica, oba iz Kočevja. — Umrla sta: Kovac Helena, 38 let iz Kočevja. Brebec Marija, 69 let iz Kočevja.

Drobtine iz dolenjske POPOTNE MALHE

čudovito zgradbo, ki bo morda postala turistična privlačnost. Ni daleč od Kočevja do Dolenje vasi in mimogrede so mi znanci ob poti povedali lepe stvari o poslovanju gostilne v tem kraju. Milijonček in še nekaj drobiža je šlo nekam s trebuhom za kruhom. No, vsak špas le nekaj časa traja, pa bo morda tudi tega enkrat konec, ko bo kateremu belič lonec, kot pravijo tam v Boči krajini. V Ribnici sem ocenil, da so peki najbolj varčni, skoraj bi rekli skopuški. Zemljice so pa že tako majhne, da jih je revnice hudo sram nasprotni cenam. Najbrž so cene ne zamešane z boljšim kvasom kot zemljice, ali pa so cene domače hčerke, zemljice pa pastorka. Vse sorte sem si mislil, kajti kšeft je kšeft, klobase pa klobase, ko KM jo mahal na občni zbor KZ Jurjevica. Videl sem tam okoli lepo urejene vrtove zadržnikov in prav tako lepo živino, pa sem bil zato toliko bolj paf, ker na občnem zboru predsednika Ži-

vinorejskega in sadjarskega odseka nista imela kaj ziniti. »Mi delamo, odbori in odbori pa lepo spančkajo«, so mi pojasnili zadržniki. Tem spešim odsekem in menda vsem mrtvim za sto let nazaj in 50 let naprej je najbrž zvonil nočofitiški mežnar na dan vseh mrtvih in dolgo časa natezal tisto vrk, kot da jo hoče na vsak način utrgati. V resnici pa je samo meni utrgal del sladkega spanca, pa še marsikomu drugemu tudi.

V Sodražico pa ne grem več brez šlema in viteškega oklepa, tako sem sklenil, kajti tisti njihov narodni običaj mi se nič kaj ne dopade. Kot običajno so se ob mojem prihodu pretepali fantje, da se je kar kresalo. »Udari, navali«, sem jim še oddalec zaklical in jo brž odkuril nazaj. Sedel sem na kočevskega »brzca« in so odbejdel do Grosuplja, ker je pač tod najbližja zveza z Novim mestom. Vsem, ki hodijo na izpiranje želoda v bolnišnice ali na klinike povem, da

to ni več potrebno. Ceneje bo, če samo pogledajo v stranišče na železniški postaji Grosuplje, kot sem pogledal jaz. Uspeh je več kot zajamčen.

Na Mirni sem se skoraj do smrti skregal z domačini. Oni so trdili, da je tu LR Slovenija, jaz pa da je LR Hrvatska. Šele ko sem jim pokazal, da imajo pri njih tvornico, v Sloveniji pa imamo povsod le tovarne, so utihnil. Prav tako sem hitro razvozljal uganko kmetijske zadruge, ker si nikakor ne znojajo pojasniti manjko ogleja. »Na javno tehniko bi pogledali, pa bi videli, da je s poleni podložena«, sem jim pojasnil, za to kar debelo govorim vprašanje: »Pes ti hlače pomeiril, vražji Janez, ko si že tako britten, pa nam še povej, zakaj nimamo na križišču proči postajali ljudi?« I, zato, ker nihče ne skrbi za janzoj, sem jim zasilil in brž skočil na vlak za Novo mesto.

Lačen kot pes na lovu, sem jedru skočil v poslovalnico Prehrane v Bršljino po nekaj dek sira. Pa so me trgovske duše mimogrede ofrnale z 2 do 3 deke sira pri porciji. Komaj sem to okrnjeno malico pospravil, že sem se moral čuditi stanovalcem v hiši »Ke-

ramške«, ker so šli kar z odprtimi marelami v hišo. »Nič ne čudi«, so mi pojasnili, »pri nas imamo tudi na posteljah odprte dežnike, kadar dežuje, kajti je streha fuč in se nihče ne pobriga, da bi jo popravili. Komaj sem jim do povedal, da niso sami v tej nedeži, saj se tudi stanovalcem nad poslovalnico »Konfekcija« na Glavnem trgu ne godi veliko boljše. Stanovalci na Cantarjevih cesti pa tudi ne pridejo iz nočnih neprijetnosti. Prej so cele noči »dežurali«, da so prišli do kaplice vode, sedaj pa radi poslušajo cele noči koncert curok vseh svetovnih pesem, ki imajo v tem delu mesta menda že kar domovinsko pravico. Sploh postajajo ščeta pri vsaki hiši še nekaj narodni običaji. To je vse lepo in prav, toda narodni običaji je tudi, da delovni človek v miru spi in gre zjutraj spočit na delo, ne pa da celo noč poslušava bevskanje.

Jako velik in težak problem imam pred seboj, pa ne vem, kako bi se ga lotil. Nujno namreč potrebujejo v naših okrajih nekaj dobrih uspešnih specialstov. Mislim, da bi imeli ti nekaj let napornega dela, zlasti v Suhi krajini pa tudi drugod, recimo v Gabrju. Stvar je v tem, da imamo tod

veliko ljudi, ki slišijo samo enostransko. Se pravi, za pravice imajo ušesa odprta, za dolžnosti pa ne. Jasno je, da je to napaka v ušesih. In tako mislim, da je edina pomoč v tem, da bi tem ljudem ušesa obrnili in prekrojili. Pravijo, da bi bilo na mah bolje na svetu, če bi ljudje lahko tako obračali ušesa, kot na primer zajec ali osel, ali pa kot nekateri obračajo po vetru značej in prepričanje. Tako pa, ker imajo ušesa trdo pripopana, pa poslušajo samo tisto, kar jim je všeč. Takole za kako podporico koj slišijo, za družbeno obveznost pa so marsikje gluhozorni. Saj pravim, specialistov za ušesa bi bilo trba.

Ljudski odbor mora biti prava živa vez med volivci in organi navzgor. Ljudski odbor mestne občine Črnomelj menda edini premore takega odbornika, ki je pripravljen tudi osebne grehe in težave po verski liniji prenesti na pravo mesto. Čudoviti odbornik iz Čudovitega kraja, ki pride 31. 10. zvečer k sosedu in se mu ponudi za tako uslugo, da mu revna duša ne zaide po smrti v spodnje kraljestvo. V resnici pravi ljudski posrednik v vseh težavah, ki se briga tudi za posmrtno življenje volivcev. O receptih sem govoril zad-

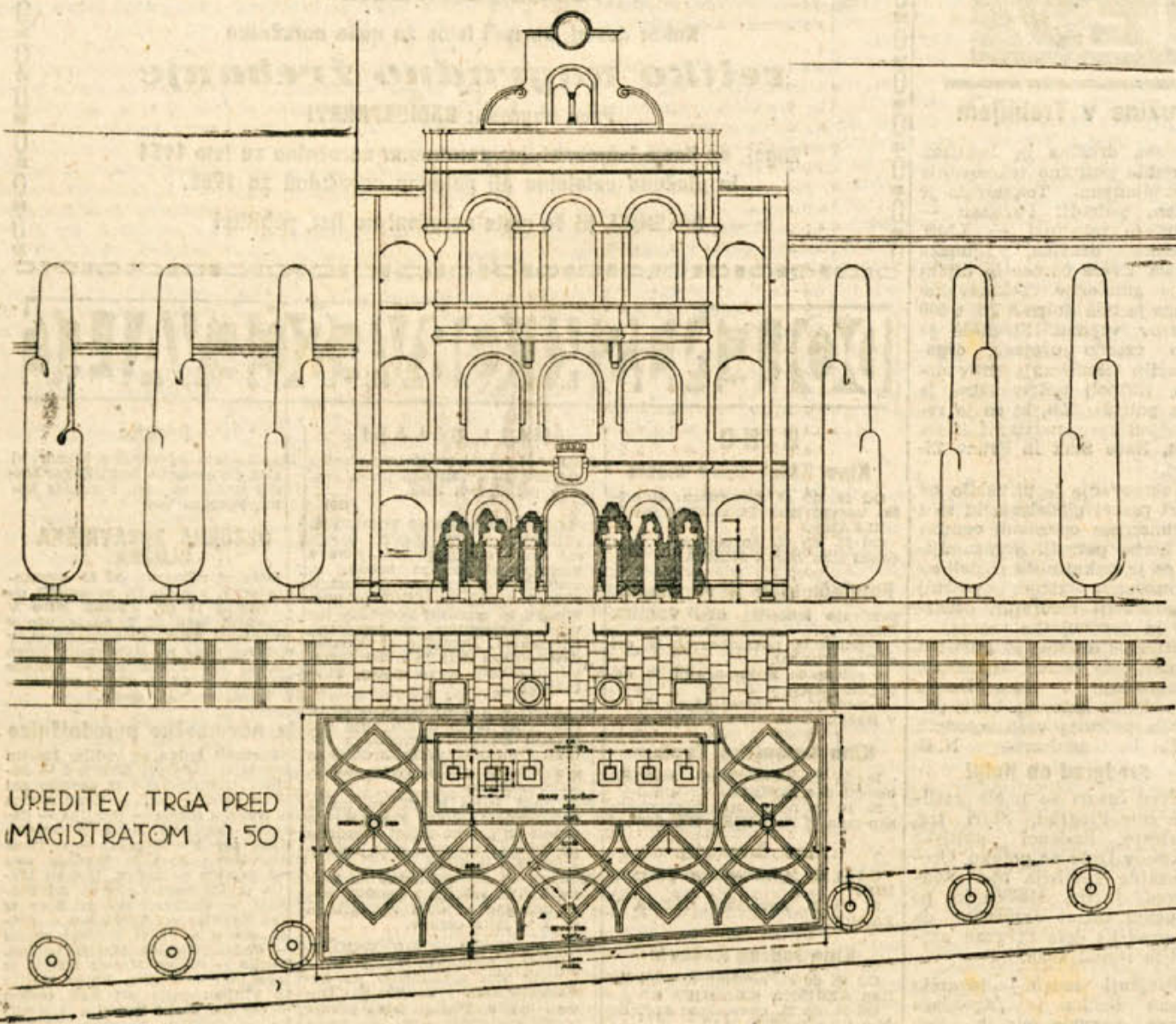
njič, pa sem še enega dobrega iztaknil tam ob vodi Krupi pri Gradcu. Majhen državni mlin, pa daje obilo dohodkov, da kapo mlina lahko redi kar pet prašičev, kravo in jate perutnine in seveda tudi plačo po predpisih, pa menda še brezplačno stanovanje. Je vaška gostilna zelo vesela takega gostila, manj veseli pa so uslužbenci na posvetu, ki večkrat dobijo drugačno ime, kako grožnja in še bunko povrhu. Pa recite, če ni recept za tako življenje vreden zlata, posebno če ni — in mislim da ni — nobene kontrole.

V Metliki vneto skrbje, da se bo mladina naučila prelepih narodnih navad. To je zamajčeno tudi doraščajočim partizanskim štrokam, ki so dobile svoj drugi dom v Dijaškem domu na Pungartu — tradicionalnem prostoru za vse veselice in ljudske običaje pri krokanju. Mladina ima tu dovolj prilike videti vse, kar bi drugače ne mogla in po pravici tudi ne smela videti. Ali kaj hočete, veselica je vendar važnejša stvar kot je vzgoja otrok. Dovolj je, da nad mladino vije roke, kaj bi se še za vzgojo brigali.

Lepo vas pozdravlja vaš
Janez Popotni

Marjan Mušič:

O ureditvi novomeškega glavnega trga

UREDITEV TRGA PRED MAGISTRATOM 1:50

Doslej z velikim zanosom s strani mestne občine in meščanov opravljena preureditvena dela, s katerimi so se v dobrih meri zacelle rane na obliju mesta, ki jih je zadala vojna in stoletna zapuščenost, v kateri je Novo mesto hiralno in izgubljalo kos za kosom svoje prazne oblačilo, so odprla nove probleme, ki se mimo najbolj perečih komunalnih vprašanj (ceste, vodovod, kanalizacija itd.) postavljajo pred nas in zahtevajo nujno rešitev. V tem zelo obširnejšem sklopu pripada nedvomno prvo mesto ureditvi Glavnega trga. Problem je dozorel in je treba k dosedanjim realizacijam dodati še poslednji lepota soudsrek, Materialne osnove so podane; tu pa tam morda nekoliko nerodno, a v glavnem smo vendarle lahko zadovoljni z uspehom, do katerega smo se čisto le z velikimi napori in z medsebojnimi koristnim sodelovanjem dokopali.

Transitni promet, ki si je našino utri pot po razširjeni cesti skozi mesto, nedvomno ne

predstavlja najboljše rešitve, s obravnavati ga moramo končno le kot začasno rešitev, ki bo v glavnem odpravljena, ko bo stekel promet po avtomobilski cesti, ki je v delu. Sčasoma bo treba misliti tudi na povezavo regionalnih cest preko Krke z mostovi v neposredni bližini Novega mesta, a čimprej je mogoče usposobiti kot razbremenilno Glavnemu trgu bivšo Sokolsko ulico, ki naj bi prevzela kmečki vozni in živalski promet v semanjih in tržnih dneih.

Težki poseg »Na vratih je izveden tako, kakor je bilo v danih pogojih možno izvršiti; poleg manjših popravkov, ki jih je pozročila razširitev ceste, bo prej ali slej treba ustrezno rešiti problem grla pri gornjem vstopu na trg, kjer se vedno bolj kaže kot najboljša arhitekturna rešitev Goleževe hiše. Ureditev prometnega trga na Glavnem trgu je bila k sreči obravnavana kot sestavni del celotne površine trga in so bile pri načrtovanju upoštevane tudi površ-

ne levo in desno od prometnega trga, a pri višinskem poteku tudi navezava na obstoječe, nepremakljive pragove obrtnih hiš. Manjša nesoglasja so prišla do izraza le na spodnjem delu trga, kjer se je novi cestni profil moral iz cestno prometnih ozirov nekoliko znižati, niso se pa mogli z njim v zvezi znižati tudi pločniki, ker se je med delom ugotovilo, da so prizadele hiše skoraj brez temeljev in bi energični poseg zahteval draga in konstruktivno zahtevna dela.

Novo mesto je v pogojih živahnega prometa in trgovanja izoblikovalo svoj glavni trg, ki prednjači po svoji prostornosti vsem ostalim trgov na bivšem Krvnjem. Po svoji obliki se uvršča v skupino srednjeveških trgov, ki jim daje značilnost ljulkasto razširjena čista, ob kateri je bilo dovolj od problema osvoboditve tržnih površin. Parcelacija obrtnih zemljišč je bila skrbno izkoristena in je omogočila, da si je ob trgu postavilo svoje hiše čimveč meščanov, prvotnih roko-

delecev in trgovcev. Hiše so se zgrnile v vrste, a ulice, ki se zlivajo v trg, so bile čim ozke, da se ni razširjalo v dragoce no zaizdalno površino. Prvotnih hiš ne poznamo, grajene so bile nedvomno z neodpornim gradivom in skromnimi konstrukcijami, pa so zato zaradi pogostih požarov propadle. H koncu srednjega veka se je tudi tu moral uveljaviti predpis, da je bilo treba zaradi varnosti pred požarom graditi hiše iz odpornejšega gradiva in trdnjših konstrukcij. Sledovi teh hiš so še vsepovsod ohranjeni v kasnejših prizidavah in se slogovno vežejo z odmirajočo srednjeveško arhitekturo (gotiko). V tej zvezi je zanimivo, da so že tedaj obstajale dvonadstropnice in je kot takšna bila spoznana pri zadnji obnovi tudi bivša Kobetova hiša ob Jarčevi ulici, z gotoko oblikovanimi kamnatinimi okni, na katerih se nedvomno poznajo sledovi požara. Zaradi zaštite pred soncem in dežjem so bile na gornjem delu trga grajene hiše z arkadami, ki so v dveh primerih ohranjene (Bergmanova in Kopačeva hiša, a ponekod drugod so sledovi arkadne arhitekture ohranjeni v kasnejši zazidavi, ki jo je narekovala težnja po večjem izkoristitvi prostora (Konciljeva, Seldova in morda tudi Ivanetičeva hiša). Med vojno je bil na žalost uničen najlepši arkadni sestav v Ogrizkovi hiši, spomin nanj je ohranjen v edinem preostalem tordranem (zavitem) stebri, ki stoji v spremenjeni funkciji spominskega stebra v neposredni soseski. Arkadna arhitektura je dala Novemu mestu pomembno značilnost in izreden lepota učinek. Zato je v zvezi z vedno večjo skrbjo, s katero se pristopa k opešanju mesta, utemeljena obnova arkadne arhitekture.

V dobi merkantilizma je Novemu mestu postopoma gubilo svojo dragoceeno patino. Skoda, ki je bila v tem krstkem, ne mnogo več kot 50-letnem razdobju povzročena, je skorajda nenadomestljiva. Zato je povsem utemeljeno, da se, kjerkoli je to le mogoče, odstrani le neustrezne dopolnitve in se poišče za debelimi plastimi novejših ome-

KULTURNI RAZGLEDNIK

Tiemeyer: Mladost pred sodiščem

Kot drugo premiero v sezoni je novomeško gledališče uprizorilo 30. oktobra dramo Mladost pred sodiščem, ki jo je napisal holandski pisatelj, igralec in režiser Hans Tiemeyer in se lahko imenuje razprava pred sodiščem za mladoletnike.

Dejanje se godi 1947 v Amsterdamu. Delo je nekaj nenavadnega. Gledalci so namreč v sodni dvorani, kjer opazujejo zasliševanje pri razpravi. Zastora ni ne v začetku dejanja niti ne na koncu predstave. Oder je prizorišče za sodnika, obtožence in priče, ki prihajajo iz sodne dvorane in so torej del publike. Sodnik vodi razpravo. Na zatačni klopi sedi trojica mladoletnikov, in sicer dva fanta ter deklica, ki so osumljeni političnega umora. Izvršila ga je mladoletna Ana. Zakaž? Sodnik hoče izvedeti za motiv umora. Dekle prizna, zasliševanje se ji stoji povojna holandska družba, ki je pozabila na obljube o bodočem lepšem življenju, za katerega so v zadnji vojni padli milijoni ljudi. Družba je razočarala mlade ljudi, ki so delali ilegalno med vojni, in zato deklica sklene v svojem srcu obratovati z enim od vodilnih ljudi — Edwardom Mastersom. Drama, ki se v dveh dejanjih stopnjuje pred nami in v kateri nastopajo tudi oče in mati glavne obtoženke Ane, je kričasta obsodba vseh tistih staršev, ki premalo skrbje za vzgojo svojih otrok ter z nečimernim razpajem mozgalno zastrupljajo svoje dorastajoče otroke in jim dajejo slab vzgled, ki je najmočnejše vzgojno sredstvo. Strašna obsodba je za mater hčerina izpoved: »Če si ti tako delala, zati bi ne tudi jaz? Zasliševanje, ki se pred nami vrši, kaže življenje, kakršno v resnici je. Pisatelj nam realistično prikaže koček življenja, da je umetnina že naturalistična podoba življenja. Človeku zastane dih, ko postane izpričana mladoletnica, ki čimnico odgovarjata na sodnikova vprašanja, in seksualno izživetje deklica, ki se roga paragrafom, vsi skupaj pa s prostaskimi izrazi izpričujejo svoja doživljanja. Zlastno je, da so kaznivca dejanja mladoletnikov po vojni zelo močno narasla po vsej Evropi. Če pogledaš tu in tam po tujih časopisih, ugotoviš, da se povsod obirno bavijo z mladinsko kriminaliteto. Plinševanje, slabe družinske razmere, nesloga v družini, nemoralno življenje, ki ga otroci vidijo, ulica in slaba družba, kateri so otroci prepušteni — to so vzroki moralnih padcev mladine drugod in tudi pri nas.

globoko in pristno doživetje, ki bi ga nam vsem dala Ana s svojimi pripovedovanjem. To je spregledalo tudi gledališče v Kranju, ki je imelo premiero pred enim mesecem. S tega stališča moremo razumeti, da ni bilo pri vseh igralcih vedno tistega pristnega in neposrednega doživljanja, kot bi lahko bilo, skratka: premalo realizma pri nekaterih in govorjenje namesto doživljanja.

Sodnika je igral R. Urh s svojo znano rutino. Z doživeto igro brez zunanjih pripomočkov je pokazal levd orski lik. Sicer mu je dal preveč človeške topline namesto justične brezobzirnosti, kajti njegova humanost in justica sta si po pisateljevi zamisli dva diametralno nasprotna pojma. Še najbolj se je približal pisatelju konec 1. dejanja v sceni z Ano, ko jo je z mrzlim in rezkim glasom duševno obvlada, da strta prizna zločin. Tu je pokazal mojstrsko igro. Njegova maska je bila odlična. Pretresljivo čustveno doživljanje je pokazala M. Cavlovic v vlogi nesrečne Ane Dealers. V 1. dejanju je rafinirano politično ilegalno, seksualno izpričenko, ki se je izgubila v vojnem in povojnem blatu amsterdamskega predmestja, igrala rutinirano, v 2. dejanju in v zadnjem prizoru 1. dejanja pa nas je njena usoda pretresla ob lastnih izpovedih na račun staršev. Njeni čustveni izbruhi so bili tu in tam nenadni, premalo zadržani, na kar bi moral režiser paziti, ker igralca je hitro izven igre in tako ni več prave dinamike. Tu in tam je bilo opaziti psihološko neutemeljen izbruh — v mislih moramo imeti adolescence, ki si šive gradil svetovni nazor. Morda bi režiser storil boljše, da bi nekaj teksta črtal in tako bi njen lik še bolj zaživel. Cavlovicova je odlična igralca, ki se je lansko sezono z vlogo v »Svetem plamenu« nadpovprečno dvignila v igralskem ustvarjanju. Vloge Ane ni igrala, ampak je ustvarjala na odru in ji je treba iskreno čestitati. Očeta in mater sta igrala Julij in Mira Kobe. Duševno strtega očeta, ki je bil v internaciji, ko je hčerka Ana dorasčala in je mati v tem času nemoralno živela, je Kobe realistično kreiral. Njegov kuitvirani glas, notranje doživljanje igra ter ustrezna mimika — vse to so njegove odlike, ki si prišle do izraza še prav posebno ob srečanju s hčerko Ano. Vloge matere je težka. S trpkim izrazom na obrazu sprejme Anino izpoved, da je pomagala

otroku do nemoralnega življenja, čeprav se tega ni zavedala. Z doživeto igro, posebno v prizorih z Ano, nas je prepričala. Trmasta izpričena Piet van Doorn in Gerard Niekert sta bila Tone Gortnar in Ivo Favšič. Gortnar je mladoletnika odlično igral. Sicer je malo prehitro govoril, vendar je lepo igral. Vsi trije mladoletniki z Ano na čelu so dobro predstavili »klopo« izpričencev vlemestnega predmestja. Marija Gerdejevica je Evo de Bruin, nadzornico pri policiji za mladoletnike, res naravno igrala ter pokazala topel človeški lik nadzornice, kakršni bi moral biti pri varuhih pravice. Odlikuje jo prijeten in čist glas ter neposredna in prav nič prisliljena igra, ki učinkuje prepričljivo. Vlogo kriminalnega uradnika Gerarda de Weerta je igral režiser sam. Svoj prvi monolog je preveč tiho govoril, pozneje je pokazal precej hladno justično brezobzirnost do »klopa«, kar je bilo na mestu. Klepetavo pričo Marijo Hegendorst je M. Vončina igrala malo preumirno. Je začetnica in se bo razvila. Sodni sluga (M. Saje) je dostojanstveno vršil svojo dolžnost »na sodišču«, le njegova maska bi bila lahko starejša.

Drama je doživela pri občinstvu uspeh. Do sedaj so jo uprizorili trikrat. Kljub nekaterim jezikovnim spodrslijajem in tu in tam prelahkim rezijskim prijemom se uvršča med tiste povojne uprizoritve, ki kažejo rast našega gledališča (Tartuffe, Globoko so korenine, Celjski grofje, Sveti plamen in Mladost pred sodiščem). Dramo bi morali videti vsi: matere in očete, mladina in vzgojitelji ter vsi, ki jim je usoda mladine prva, kajti drama obravnava enega najbolj perečih problemov naše mladine, za katerega je odgovorna vsa družba.

Prof. Tone Trdan

Popravek. V zadnji 45. številki je na 4. strani (Raztrganec) tiskarski škrat spremenil smisel stavka na koncu 1. kolone. Pravilno se glasi: »Mislili ste, da ste nas spremenili v pse, pa ste nas spremenili v volkove.«

BRALCE OBVEŠČAMO, da je zaradi pomanjkanja prostora tokrat izpadel podlistek »Bela krajina do naselitve Slovencev«.

Dopisujte v »Dolenjski list«

»TU, KAR RATALU JE Z MOŠTA, JE ZATU DE DUŠU TRÖŠTA« (Napis na stari maljoli)

Letočni vinski pridelek sicer ni najboljši, je pa kar dober, kot priča zadovoljni obraz stare korenine, ko poskuša trikogorca

Janez Rupnik—Može
Pesem od slabe ure v okolici Trške gore, ki je trpel leta 1873 zavoljo toče

O ljuba Marija Devica, kakšna je trška gorica, k' je bla lepš ko paradiz, letas pa grozda ne dobiš!

Kako smo se včas veselili, k' se je bližala jesen! Vsak se je veselil, da bo ta doberi mošt pil.

Lejtos je pa vse drugač, ratali smo vsi berač; naj bo sabejek ali kmet, vsakim kaže le pelet.

Peršla je strašna ura čez pole in čez gura; strašna toča, velik piš, de je jemalo streeh z hiš.

Blink in grom in strašna strela dol od neba je letela, Strašna toča in vihar, taciga se ni bilo nikdar.

Nebo se je otemnelo, solnce ni svetlobe imelo. Misli sim, ljubi kristjan, de bo gvišno sodni dan.

Vzelo je polje in gorice, ni ga ostalo polovice, tud na dreves nej več perja, nobenga na dreves sadja.

Ni ga žita, ni ga mošta, ni ga enga veslega tröšta. Sliši se le en sam jok: Zastonj je delo naših rok!

Kako dolga bo zima, k' ne bo ga glažka vinal! Zalostno bo pa tud spomlad, k' bo treba rezat in kopat.

Vsk bo jamrov, da je suha, zraven pa še malo kruha, le kak droben krompir komaj bo dobil katir.

Sliši se kletev, ubljanje; tu delajo le sam pijanje. Namesto de bi čistil boga, pa še drugim meru ne da.

Nekter človek je huj' kot živina, dol od neba je vinal; nebo in zemljo je preklet, zato je bog nam vino odvzel.

In kolnejo duhovne zavolj toče in viharje. Jest mislim pa vse drugač, zakaj bog nas tako korobač

Večni bog nas obvari pred točo in viharji! Bog požegnaj nam zemljo, da terta spet rodila bo;

Enostavne in cenene igrače

Mraz, dež in zgodnji večeri nam bodo vse dolge zimske mesece pošiljali otroke v varno zavetje doma. Jih bomo znali prav zaposliti in zamotiti? Poizkusimo jim izdelati

nekaj novih igrač, ki jih bodo gotovo zelo veselili.

Za manjše otroke izdelajmo živalice iz materiala, ki ga lahko vzdržujemo čistega, ker otrok nosi vse v usta. Gumirano platno dobimo iz nerabnih slikov, voščeno platno iz prtov, kose polivinila iz raztrganih dežnih plaščev. Povečajmo kraj konjička, napišimo na papir zajčka, mucko, slona; papir položimo na krpo polivinila in urežimo dva enaka dela. (Ce je material tanek, ga vzemimo dvojni). Pripravimo nekaj vate, ostankov volne ali drobno zrezanih krpic. Ukrojeno živalico si vamo z zračnim ubodom skupaj, nato pa jo napolnimo z vato. — Tako igračka je najbolj enostavna; če si vzamemo čas, da napravimo tako, ki bi stala, urežimo tako dolg 2-3 cm širok trak polivinila

ali platna, kot meri obseg živali.

Prisijmo ga najprej na prvo, nato še na drugo polovico konjiča in ga napolnimo. Malo večji otroci bodo imeli veliko zabave s pajacom Janijem, Nekako četr metra živobarvnega žameta ali defina bo zanj zadostovalo. Glavo urežemo tako, da jo bomo zasilili po sredi velikega nosu. Život zašijemo ob straneh, vanj pa zatakne mo napolnjeno glavo, jo znotraj z močnimi šivi pritrdimo s trupom in spet tega napolnimo. Urežimo še štrclje za roke in noge. Na glavo bo dobil dolgo rdečo kapuco z velikim gumbom na koncu. Za kapuco urežemo četrtno kroga iz rdečega žameta; velika naj bo ob spodnjem robu toliko, kot znaša obseg glave. Rob preganimo in prisijmo kapuco na glavo. Izšijmo mu z barvasto prejico velike oči in usta — pa je gotov.

Spretne matere bodo zanj izdelale še kako oblačilo, posteljico in sl., pa bo delal otroku mnogo ur prijetno družbo.

Rojaki iz Argentine pozdravljajo Dolenjce

Naši rojaki iz Argentine, člani Slovenske delavskega podpornega društva »Edinost« v kraju Codroba, so pred nedavnim svečano praznovali 14. obletnico ustanovitve tega društva. O tej praznici nam je poslala rojakinja Marija I. Movern daljše poročilo, iz katerega posnemamo:

»Na letošnje praznovanje obletnice ustanovitve našega društva smo se še posebno skrbno pripravljali. No, mnoge je tudi skrbelo, kako bomo vso to obširno praznovo izvedli in kaj vse bomo napravili in videli na ta dan. Mladinski odbor je imel še posebno veliko skrb, ker ni bil še vajen takih prireditev. Pa so prišli na pomoč starejši in izkušenejši člani, zlasti pa naš neumorni tajnik Anton Stepan, ki ima po-

rike in mladina je položila lep venec na njegov spomenik. Svo zavedni Slovenci, vendar spoštujemo tudi velike moše nove domovine.

Naše proslave se je udeležilo tudi veliko domačinov. Med njimi smo opazili predstavnike oblasti, prijatelje našega društva, zdravnike in druge. Bilo je več gostov. Med drugim smo poslušali govor predsednika društva Petra Zagarja, nadalje glavnega tajnika Antona Stepana, kateri nam je res vsem govoril prav iz srca, da je marsikdo imel solze v očeh. Govoril je tudi predsednik mladine Hektor Govednik in žel za svoje izvajanje topla odobravanje. Sodelovali so še člani mladinske organizacije kot Marija Movern, Irena Ogulin, Vida

sebo posrečeno roko za vsako stvar. Proslava je bila v nedeljo 29. avgusta. Svečano razpoloženje in pokanje petard je oznanjalo vsem, da imamo Slovenci velik praznik. Staro in mlado se je zbralo v društvenih prostorih, ter smo šli skupno na pokopališče in položili vence na grobove umrlih članov. Od tam smo krenili na trg generala San Martina, osvoboditelja Južne Ame-

Oberman, Marija Gornik, Alojz Salj in drugi.

Tako smo dostojno proslavili naš društveni praznik in se pri tem tudi spominjali vseh tistih, ki so društvo ustanovili pred 14-timi leti, to je 25. avgusta 1940. Poždravljamo vse bralce Dolenjskega lista, posebno tiste iz okolice Suhorja, Novega mesta, Semčica in Crnomlja.

Marija Inez Movern.